ሒሳብ

የተማሪ መጽሐፍ

አንደኛ ክፍል

አዘጋጆች፡-

ጀማል ሁሴን
ሚኒሊክ አዲሱ
ሥራው መካሻ

ገምጋሚዎች፡-

ሙስጠፋ ከድር
ሮዳስ ድሪባ
ገስጥ አሰፋ

ሌይ አውት እና ኢሉስትሬሽን ዲዛይን፡-

እንጦጦ ፖሊ ቴክንክ ኮሌጅ
(ግርማ ዳርጌ)

አስማምተው ያሻሻለው፡-

ካሣሁን ንጋቱ

ኢፌዴሪ ትምህርት ሚኒስቴር

የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት
ትምህርት ቢሮ

ምስጋና

ይህ መጽሐፍ በትምህርትና ሥልጠና ፍኖተ ካርታ ምክረ ሐሳብ መሰረት በኢፌዲሪ ትምህርት ሚንስቴር ተዘጋጅተው የቀረቡትን የሥርዓተ ትምህርት መጽሐፍት ማዘጋጃ ሰነዶችን መነሻ በማድረግ በአዲስ አበባ ከተማ አስተደደር ትምህርት ቢሮ ተዘጋጅቶ በሲዳማ ብሔራዊ ክልል መንግስት ትምህርት ቢሮ የማስማማት ዝግጅት የተደረገበት ሲሆን የማስማማት ዝግጅቱና የሕትመት ወጪው በሲዳማ ብሔራዊ ክልል መንግስትና በኢፌዲሪ ትምህርት ሚኒስቴር የአጠቃላይ ትምህርት ጥራት ማረጋገጫ ፕሮግራም-ኢ/GEQIP-E/ ተሸፍኖአል፡፡

በመሆኑም መጽሐፉን የማስማማት ዝግጅት ተደርጎበት መጠቀም እንዲቻል ለፈቀደ አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ፣ የማስማማት ዝግጅቱን በገንዘብ፣ በሰው ሃይልና በማቴሪያል፣ ልምዳቸውንና ዕውቀታቸውን በማጋራት ለረዱ፣እንዲሁም ሌሎችም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለደገፉ አካላት፣ተቋማትና ግለሰቦች ሁሉ የሲዳማ ትምህርት ቢሮ ምስጋናውን ያቀርባል፡፡

©የቅጂ መብት.

የመጽሐፉ ህጋዊ የቅጂ ባለቤት የአዲስ አበባ አስተዳደርና የሲዳማ ብሔራዊ ክልል ትምህርት ቢሮዎች ናቸው፡፡

© 2014፣ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ድሞክራሳዊ ሪፓብልክ ትምህርት ሚኒስቴር፤ የቅጂ መብት ሙሉ የተከበረ ነው፡፡ ያለፈቃድ ማተም፣ ማባዛት፣ ባልተገባ መንገድ ማከማቸትና በሃርድ ኮፒም ሆነ በሶፍት ኮፒ ማሰረጨት እንዲሁም ላልተገባ ዓላማ መጠቀም በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ድሞክራሳዊ ሪፓብልክ፤ ፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ቁጥር 410/2004 ቅጂ መብት እና ጥበቃ ደንብ መሰረት ያስቀጣል፡፡

የመጀምሪያ እትም 2016 ዓ.ም
ሲዳማ/ ሃዋሳ

ማዉጫ

ይዘት ገጽ

ምዕራፍ 1 1
1. ቁጥሮች እስከ 20 1
1.1 ከ 1 እስከ 5 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች 2
1.2 ከ 6 አስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች 7
1.3 ዜሮ ቁጥር 11
1.4 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች 12
1.5 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መፃፍ ... 14
1.6 የቁጥሮች ትርጉም 18

ምዕራፍ 2 23
2.ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ 23
2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር 23
2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር 26
2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል 29
2.4. ቁጥሮችን በ 10 ቡድን መክፈል 31
2.5 የ 1 እና የ 10 የቁጥር ቤት ዋጋ 33

ምዕራፍ 3 37

3.መደመር 37

3.1 የመደመር ዐረፍተ ነገር 37

3.2 ወደ ፊት እየዘለሉ መቁጠር 40

3.3 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት................ 40

3.4 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር 42

3.5 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር 43

3.6 ቁጥሮችን መተንተን 45

3.7 እጥፍና አቅራብ እጥፍ 47

ምዕራፍ 4 52

4.መቀነስ 52

4.1 ወደ ኋላ በ2 እና በ3 መቁጠር 52

4.2 የመቀነስ አረፍተ ነገር 53

4.3 ባለ አንድ አህዝ ቁጥሮችን መቀነስ 54

4.4. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ 56

4.5 ቁጥሮችን መተንተን 58

4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለዉ ዝምድና 59

4.7 የቃላት ፕሮብሌሞች..61

ምዕራፍ 5 65

5.እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች 65

5.1 የ10 ብዜቶች 65

5.2 ቁጥሮች እስከ 100 68

5.3 የቁጥሮች ቅደም ተከተል 69

5.4 የአንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ 72

ምዕራፍ 6 78

6.እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ 78

6.1 ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር 79

6.2 ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቀጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ 83

6.3 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር 85

6.4 ባለ ሁለት አሃዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ 88

6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት 90

ምእራፍ 7 94

7.የተለመዱ ቅርጾች 94

7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ መለየት 94

7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች መሳል 96

7.3 የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት 97

ምዕራፍ 8 101
8. ንድፎች 101
8.1 ንድፎችን መገልበጥ 101
8.2 ንድፎችን ማስቀጠል 103
8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር 104

ምዕራፍ 9.. 106
9.ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት 106
9.1 ባህላዊ የኢትዮጵያ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን መለካት 106
9.2 ርዝመትን ማወዳደር 109
9.3 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን መለካት 110
9.4 መጠነ ቁስን ማወዳደር 113
9.5 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን መለካት 114
9.6 ይዘትን ማወዳደር.. 116

ምዕራፍ 10 119
10.የኢትዮጵያ ገንዘብ 119
10.1 የኢትዮጵያ የብር ኖቶችና ሳንቲሞች 120
10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና 122
10.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት 124

ምእራፍ 11 127
11.የኢትዮጵያ ጊዜ 127
11.1 የኢትዮጵያ የጊዜ አቆጣጠር 127
11.2 የሳምንቱ ቀናት 129
11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት........ 130

ምዕራፍ አንድ

ቁጥሮች እስከ 20

የመማር ውጤቶች፡ ከዚህ ምእራፍ ትምህርት በኋላ፡

- በስብስብ ውስጥ ያለ ቁሶችን ትቆጥራላችሁ፡፡
- እስከ 20 ባለ በቁጥሮችና በቁሶች መሀከል ያለውን ዝምድና ትረዳላችሁ፡፡
- ቆጠራን ከቁስ ቁጥር ጋር ታገናኛላቹ፡

መግቢያ :ቀጥሎ ያሉት የምን የምን ምስሎች ናቸዉ?

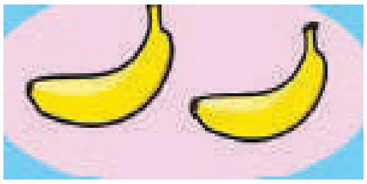

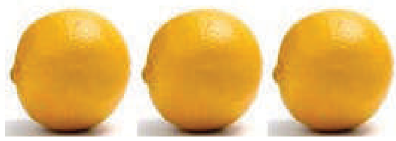
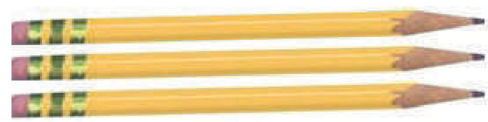

1.1 ከ 1 እስከ 5 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ✓ ቁጥሮችን በቃል መጥራት።
- ✓ ቁሶችን በስብስብ መቁጠር።
- ✓ በተሰጠው ቁጥር የቁስ ስብስብ መስራት።

ቁጥር 1 ማንበብ እና መፃፍ

ተግባር 1.1 ፡ የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

አንድ ድመት

አንድ ኳስ

____

____

____

____

አንድ ቁጥርን በቃል ማንበብ

1 1 1 1 1

አንድን ቁጥር ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

1 ______ ______ ______

ቁጥር 2 ማንበብና መፃፍ

2 ሁለት

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ፡፡

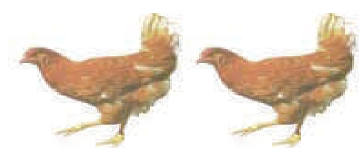

ሁለት ወፍ   ሁለት ዶሮ   -----------

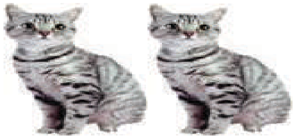 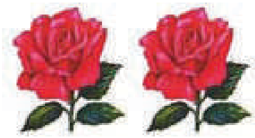

______   ______   ______

ቁጥር ሁለትን በቃል ማንበብ

2 2 2 2

ሁለት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

2 ___ ______ ___ _____ ___

ተግባር 1.2. ተማሪዎች የራሳቸውንና የጓደኞቻቸውን ጫማዎች 1፡2 ፤ 1፡2 እያሉ ይቁጠሩ፡

ቁጥር 3 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ።

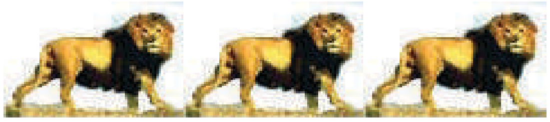

ሶስት ጠጠር ____________

____________ ____________

ቁጥር ሶስትን በቃል ማንበብ

3 3 3 3 3

ሶስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ።

3 ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___

ሙከራ 1.3 ሶስት የተማሪዎች እስክርቢቶዎችን እንደ ባህላዊ ምድጃ አድርገው ይቁጠሩ።

ቁጥር 4 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

አራት ሙዝ ____________

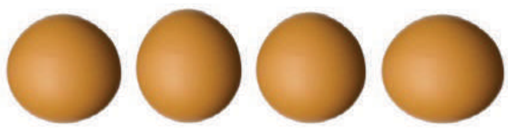

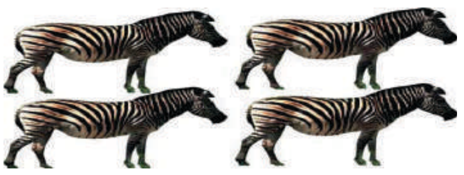

__________ __________

ቁጥር አራትን በቃል ማንበብ

4 4 4 4

አራት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

4 ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___

ቁጥር 5 ማንበብ እና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ፡፡

አምስት ዶሮ

____

____

____

ቁጥር አምስትን በቃል ማንበብ

5 5 5 5 5

አምስትን ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

5 ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___ ፤ ___

ምሳሌ፡ ተማሪዎች ጣቶቻቸውን እንደ መቁጠሪያ በመጠቀም እያንዳንዱን ጣት ከቁጥር ጋር በማዛመድ ይቁጠሩ።

የቡድን ስራ 1.3 ፡ተማሪዎች የቁጥር መዝሙር ይዘምሩ።

መልመጃ፡1.1

1. አንብቡ

አንብቡ	በፊደል ፃፉ	በቁጥር ፃፉ
	----------	----------
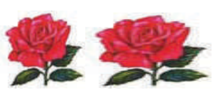	----------	----------
	-----------	----------
	-----------	----------
	----------	----------

2. ቁጥሮችን አዛምዱ

በፊደል	በአሀዝ
አምስት	2
አራት	5
ሁለት	4
ሶስት	1
አንድ	3

3. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።

ምሳሌ

1	2	3	4	5

1		3		5

	2	3		5

5		3	2	1

1.2. ከ 6 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ✓ በጥምር ስብስብ መቁጠር።
- ✓ ስብስብ ቁሶችን ከቁጥራቸው ጋር ማዛመድ።
- ✓ እስከ 9 ያሉ ቁሶችን ብዛት ማስታወስ።
- ✓ የቁሶችን ብዛት በፍጥነት መጥራት።
- ✓ ከ 9 በመነሳት ቁሶችን እየቀነሱ ወደኋላ መቁጠር።
- ✓ ከ1 የተለዩ ቁጥሮችን ወደፊት ከቁሶች ጋር መቁጠር።

ቁጥር 6 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ።

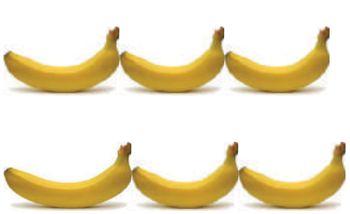

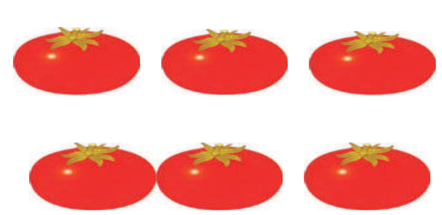

ስድስት ሙዝ

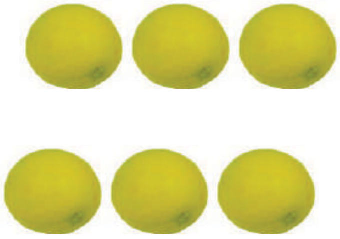

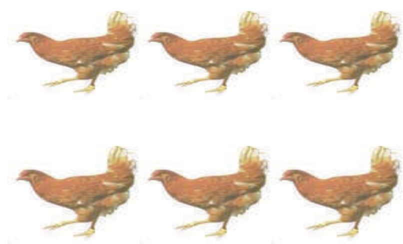

--------------------   --------------------

ቁጥር 6 በቃል ማንበብ

6   6   6   6

ስድስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ።

6 ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___ ፣ ___

ቁጥር 7 ማንበብ እና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ።

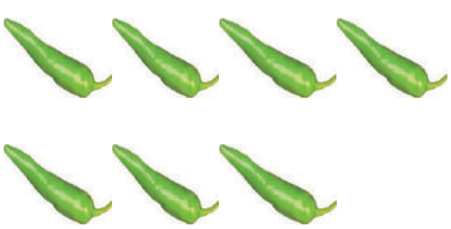

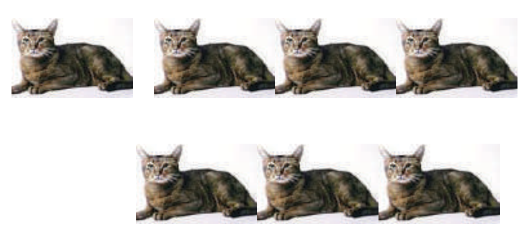

ሰባት ቃሪያ   ---------------

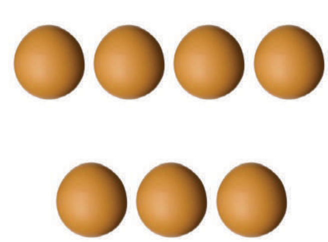

-----------   -----------

ቁጥር 7 በቃል ማንበብ

7   7   7   7

ሰባት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

7___ ፤ ___ ፤ ___፤ ___ ፤ ___ ፤ ___፤ ___

ቁጥር 8 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ፡፡

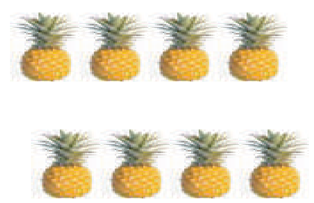

ስምንት ዣንጥላ --------

ቁጥር 8 በቃል ማንበብ

8 8 8

ስምንት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

8 ___ ፤ ___ ፤ ___፤ ___ ፤ ___ ፤ ___፤ ___

ቁጥር 9 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ፡፡

ዘጠኝ ማንኪያዎች

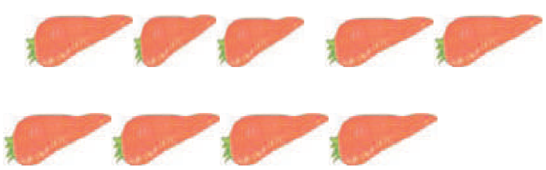
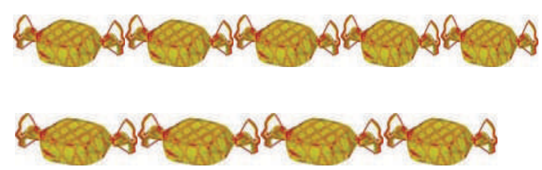

------------------ ------------------

ቁጥር 9 በቃል ማንበብ

9 9 9 9 9

ዘጠኝ ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ።

9 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

መልመጃ 1.2

ቁጥሮችን አዛምዱ

በቁጥር	በፊደል
6	ሰባት
7	ዘጠኝ
8	ስድስት
9	ስምንት

1. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።

ምሳሌ

6	7	8	9

6		8	9

6	7		9

አስተዉሉ፡ እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች ቅደም ተከተል

ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለው ይሆናል።

1፤ 2፤ 3፤ 4፤ 5፤ 6፤ 7፤ 8፤ 9

ከትልቁ ወደ ትንሹ

9፤ 8፤ 7፤ 6፤ 5፤ 4፤ 3፤ 2፤ 1

1.3 ዜሮ ቁጥር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የዜሮን ትርጉም መረዳት።

ተግባር 1.4 ከዚህ በታች በዶሚኖ የተገለፁትን ነጥቦች ብዛት ግለፁ።

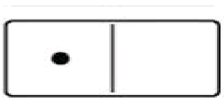

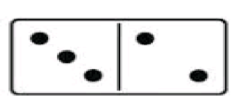

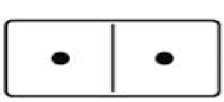

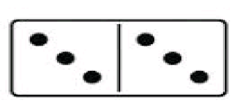

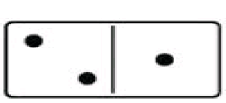

____

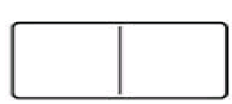

____

አስተውሉ፡

ምንም ነጥብ የለም የሚለው የዜሮ ቁጥር ፅንሰ ሃሳብ ነው፡፡

ዜሮ 0

ዜሮን ደጋገመው በቃላቸው ይጥሩ

0 0 0 0 0 0

ዜሮን በተለያየ ቀለም ያድምቁ፡

0

ዜሮ ቁጥርን ደጋግመው ይፃፉ፡፡

0 --- ---- ---- ---- ----

በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ፡፡

ምሳሌ

0	1	2	3	4

		2		4

4	3	2	1	

	1		3	4

ተግባር 1.5

አልማዝ ሶስት እንቁላሎች ገዝታ ስትመጣ ሶስቱም ወድቀው ተሰበሩ አልማዝ ስንት እንቁላሎች ይቀሯታል?

1.4 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- ✓ ከ1-20 በፊደል መጻፍ፡፡
- ✓ እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብ፡፡

የቡድን ስራ 1.5 ፡ የሚከተሉትን ቁሶች በማየት ብዛታቸውን ግለፁ፡፡

______

______

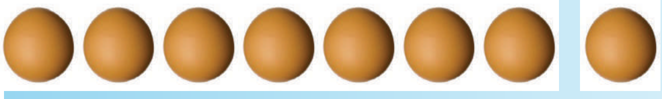 ______

______

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ግለፁ።

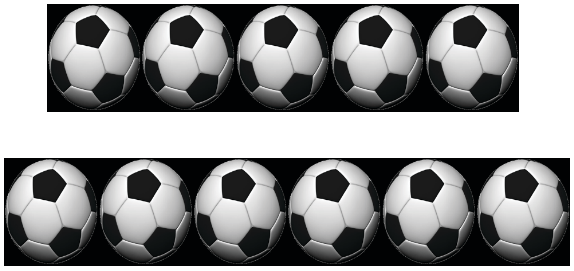

አስር ማንኪያዎች ____________

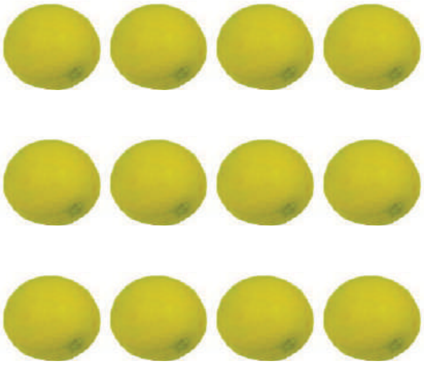

____________ ____________

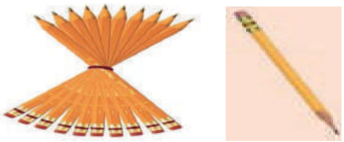

____________ ____________

ቁጥሮችን አንብቡ

10................................. አስር

11 ....አስራ አንድ

12 .... አስራ ሁለት

13.................................አስራ ሶስት

14.................................አስራ አራት

15..................................አስራ አምስት

16..................................አስራ ስድስት

17..................................አስራ ሰባት

18...................................አስራ ስምንት

19..................................አስራ ዘጠኝ

20..................................ሀያ

1.5 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መፃፍ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- እስከ 20 ያሉ ቁሶችን በ 2 መቁጠር፡፡
- ቁጥሮችን በ 3 መቁጠር፡፡
- ጣቶችን በ 5 መቁጠር፡፡
- ከ 20 በመነሳት ወደኋላ መቁጠር፡፡
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ "ከፊት" "ከኋላ" እና በመሃል በመጠቀም ማስቀመጥ፡፡
- ከማንኛዉም ቁጥር በመነሳት እስከ 20 ወደ ፊት መቁጠር፡፡

ተግባር፡ 1.6

እስከ 10 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

ከ 10 — 20 ያሉ ቁጥሮችን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

10 ፤ 10፤ 10 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

11፤ 11 ፤ 11 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

12 ፤ 12 ፤ 12 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

13 ፤ 13 ፤ 13 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

14 ፤ 14 ፤ 14 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

15 ፤ 15 ፤ 15 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

16 ፤ 16 ፤ 16 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

17 ፤ 17 ፤ 17 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

18 ፤ 18 ፤ 18 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

19 ፤ 19 ፤ 19 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

20 ፤ 20 ፤ 20 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ቦታ ሙሉ፡፡

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

11			14	15		17			20

	12		14		16			19	20

20		18	17	16		14		12	11

20	19				15				11
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
17			14			11			8
8			11			14			17

የሚከተሉትን ቁሶች በሁለት በሁለት ቁጠሩ

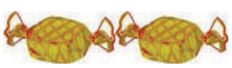

ሁለት

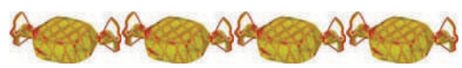

አራት

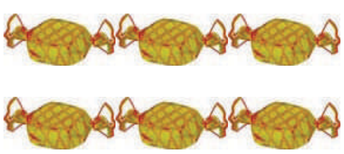

______

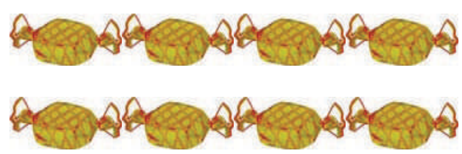

______

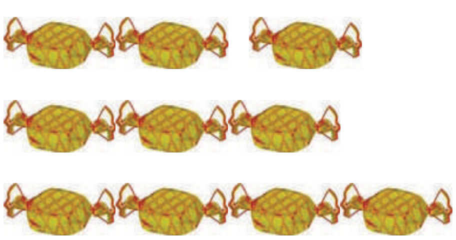

______

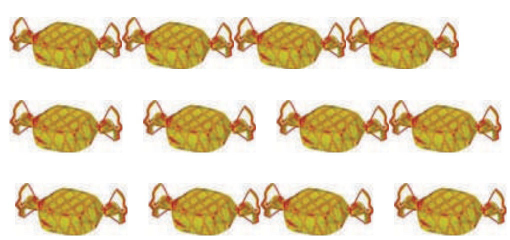

______

በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች በሁለት በሁለት ቁጠሩ

2 ፣ 4፣ 6 ፣8 ፣10 ፣ 12 ፣16 ፣18 ፣20

ሀ. 2፣ __ ፣6 ፣ 8 ፣ __፣12 ፣ 14 ፣ __ ፣ __ ፡ 20

ለ. 20 ፣ 18 ፣ __ ፣14 ፣ __፣ __ 8 ፣ 6 ፣ __ ፣ 2

የሚከተሉትን ቁሶች በምሳሌው መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ

ሶስት

ስድስት

የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ፡፡

3 ፣ 6፣ 9፣ 12 ፣ 15 ፣ 18

ሀ. 3፣ ---- ፣ 9፣ ---- ፣15 ፣ 18

ለ. 18 ፣ --- ፣ 12 ፣ ----- ፣ 6 ፣ 3

የሚከተሉትን ቁሶች በምሳሌው መሰረት በአራት በአራት ቁጠሩ፡፡

አራት

ስምንት

የቡድን ስራ 1.7

ተማሪዎች የራሳችሁንና የጓደኞቻችሁን ጣቶች በመጠቀም በአምስት በአምስት እስከ 20 ይቁጠሩ።

1.6 የቁጥሮች ትርጉም

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- እስከ 20 ያሉ ቁሶችን ብዛት በቅደም ተከተል መረዳት።
- በቤት ቁጥር ላይ ያሉትን የቁጠር ሆሄዎች ማንበብ።
- አንድ ለአንድ በማጋጠም ፕሮብሌሞችን መፍታት።
- ቁሶች ከተቆጠሩ በኋላ በመጨረሻ ያለውን ቁጥር በመንገር የቁሶችን ብዛት መረዳት።
- እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በተለያየ ነገር እንደ ሞዴል ስዕሎችና የቁጥር ገለጻ መወከል።

የቡድን ስራ

የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም 1ኛ ፣ 2ኛ ፣ 3ኛ፣ 4ኛ ወይም 5ኛ በማለት አትሌቶች የሚሮጡበትን መስመር ተወያዩባቸው።

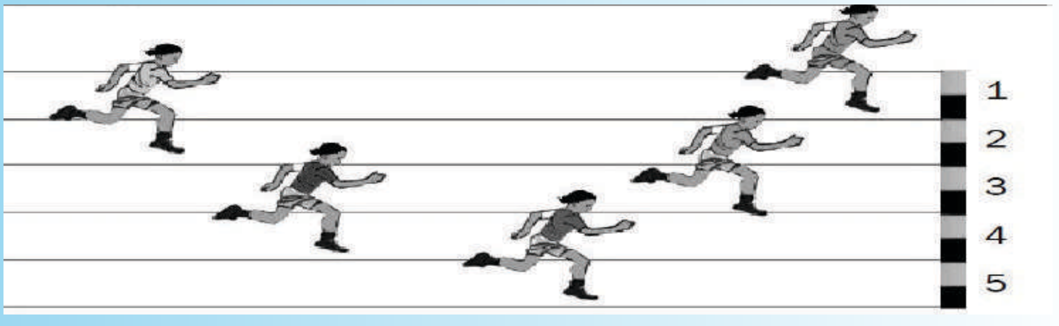

የተሰለፉትን ሰዎች በደረጃ መግለፅ። በስማቸው ጎን ደረጃቸዉን ፃፉ።

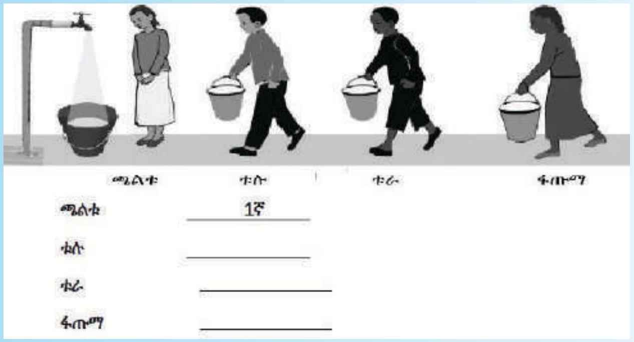

ቁጥሮች በቁጥር ጨረር ላይ እንደሚከተለው ይቀመጣሉ።

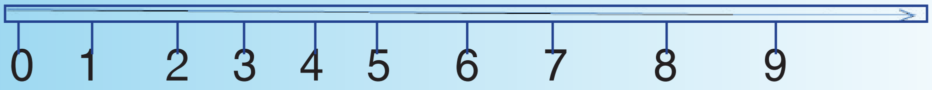

አስተዉሉ በቁጥር መስመር ላይ ሁልግዜ በስተግራ ያሉት ቁጥሮች በስተቀኝ ካሉት ቁጥሮች ያንሳሉ። ስለዚህ ዜሮ ከሁሉም ያንሳል ማለት ነው።

በቁጥር ጨረር 0 ከ 1 ይቀደማል ።

1 ከ 2 ይቀድማል።

ምሳሌ፡ 2 የ 3 ቀዳማይ ነው።

5 የ 4 ተከታይ ነው።

መልመጃ 1.4

1. ባዶ ቦታውን ሙሉ

ሀ. ----------- የአንድ ቀዳማይ ነው።

ለ. ----------- የስምንት ተከታይ ነው።

ሐ.------------ የዘጠኝ ቀዳማይ ነው።

2. በቁጥር ጨረሩ ላይ የጎደለውን ሙሉ።

ሀ.

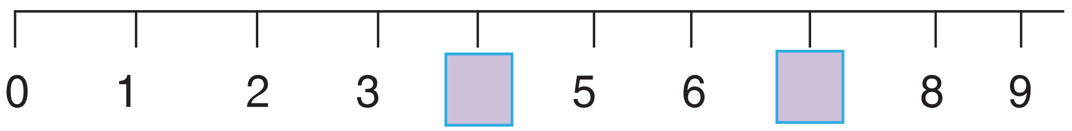

ለ.

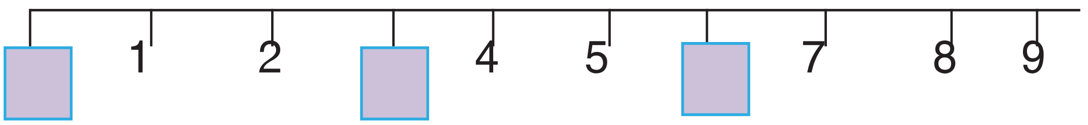

ሐ.

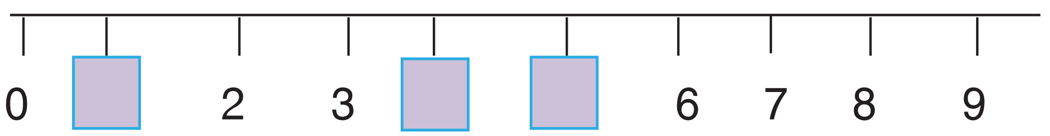

የምዕራፍ 1 ማጠቃለያ

- ከአንድ እስከ አምስት ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡

  ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣5

  ከትልቁ ወደ ትንሹ 5፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1
- ከአንድ እስከ ዘጠኝ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡
- ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፣ 2 ፣ 3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6፣ 7 ፣ 8 ፣ 9
- ከትልቁ ወደ ትንሹ 9 ፣ 8 ፣ 7 ፣ 6 ፣ 5፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1
- ምንም ወይም ባዶ የሚለው የዜሮ ፅንሰ ሀሳብን ይገልፃል።
- ከአንድ እስከ ሀያ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡
- ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፣2፣3፣4 ፣5፣6፣7፣ 8፣9፣10፣11፣12
- ፣13፣14፣15፣16፣17፣18፣19፣20
- ከትልቁ ወደ ትንሹ 20፣19፣18፣17፣16፣15፣14፣13፣12፣11 10፣9፣8፣7፣6፣5፣4፣3፣2፣1
- በቁጥር መስመር ላይ ሁልጊዜ በስተግራ ያሉ ቁጥሮች በስተቀኝ ካሉ ቁጥሮች ያንሳሉ።

የምዕራፍ 1 የማጠቃለያ መልመጃዎች

1. በአሃዝ የተሰጡትን ቁጥሮች በፊደል ፃፉ፡፡

    ሀ. 10 -------- ሐ. 5 --------

    ለ. 8 -------- መ. 12 --------

2. በፊደል የተሰጡትን ቁጥሮች በአሃዝ ፃፉ፡፡

    ሀ. አራት ------- ሐ. አስራ ስምንት --------

    ለ. አስራ አንድ -------- መ. አስራ ዘጠኝ --------

    ሠ. ዜሮ --------

3. በቁጥር መስመር ላይ የጎደለውን ሙሉ፡፡

ሀ.

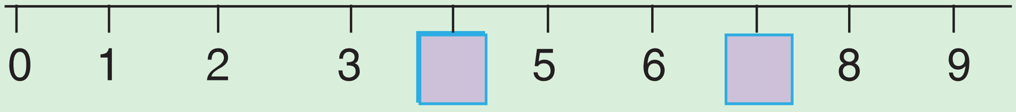

ለ.

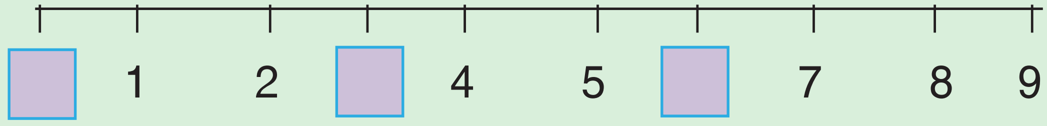

ሐ.

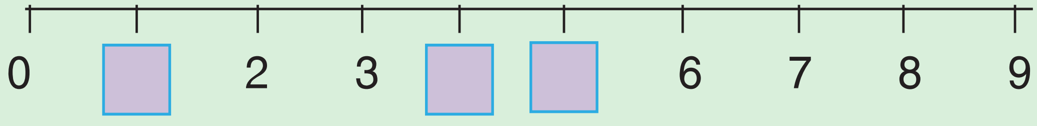

ምዕራፍ ሁለት

ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ

የመማር ውጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ቁጥሮችን ታወዳድራላችሁ።
- ቁጥሮችን በቅደም ተከተል ታስቀምጣላችሁ ።
- የቁጥሮችን የቤት ዋጋ ጽንሰ ሀሳብ ታዳብራላችሁ።

2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- በሁለት ምድብ ያሉ ቁሶችን በቁጥራቸው መጠን ማወዳደር።

ተግባር 2.1 በ ሀ ፣ ለ እና ሐ የሚገኙትን ምስሎች ብዛታቸውን በመመልከት በግራ ያለው ወይም በቀኝ ያለው ይበልጣል በማለት አወዳድሩ።

ሀ.

ለ 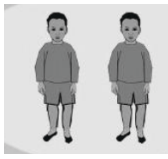

ሐ.

አስተውሉ በቁጥር ጨረር በግራ በኩል ያሉ ቁጥሮች በቀኝ በኩል ካሉ ቁጥሮች ያንሳሉ፡፡

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

"0 <1፣ 1<2፣2<3፣3<4፣4<5፣5<6፣6<7፣7<8፣8<9፣9<10"

" < " ይህ የያንሳል ምልክት ነው፡፡

" > " ይህ የይበልጣል ምልክት ነው፡፡

" = " ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነው፡፡

ምሳሌ "0 < 1" ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 0 ከ 1 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነው፡፡

" 1 < 2" ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 1 ከ 2 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነው፡፡

የቡድን ስራ፡

በምሳሌው መሰረት የቁሶችን ብዛት አወዳድሩ፡፡

ምሳሌ

4 < 5

2 ------ 3

2 ------- 2

8 ------- 6

መልመጃ 2.1

1. በምሳሌው መሠረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. 4 > 3 መ. 15 --- 13

ለ. 16 ---- 5 ሠ. 9 ---- 13

ሐ. 8 --- 8 ረ. 13 ---- 13

2. በምሳሌው መሠረት ከትንሹ ወደ ትልቁ አስቀምጡ።

ምሳሌ 3 ፣5 ፣2 ፣8 ፣9 2፣ 3 ፣5 ፣8 ፣9

ሀ. 8 ፣ 3 ፣ 2 ፣7 ፣ 10 --- ---- --- --- --- ---

ለ. 9 ፣ 0 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 3 ፣ 4 -- --- --- ---- ---- ---

ሐ. 0 ፣ 5 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 8 ፣ 7 --- ---- ---- --- ---- ---

3. በምሳሌው መሠረት ከትልቁ ወደ ትንሹ አስቀምጡ፡፡

ምሳሌ 1 ፣ 2 ፣ 8 ፣ 6 ፣ 9 ፣ 8   9 ፣ 8 ፣ 6 ፣ 2 ፣ 1

ሀ. 2 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 3 ፣ 7 ፣ 9 ---- ---- --- ----- ---

ለ. 4 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 9 ፣ 10 --- ---- -------- ----- ---

ሐ. 5 ፣ 8 ፣ 2 ፣ 7 ፤ 9 --- --- --- --- ---

2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- የቁስ ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ያሰቀምጠ፡፡
- “በፊት” “በኂላ” እና “በመካከል” በማለት ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያሰቀምጡ፡፡
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያወዳድሩ፡፡

የቡደን ስራ

የሚከተሉትን ምስሎች ጥንድ ጥንድ በመሆን ተወያዩበት፡፡

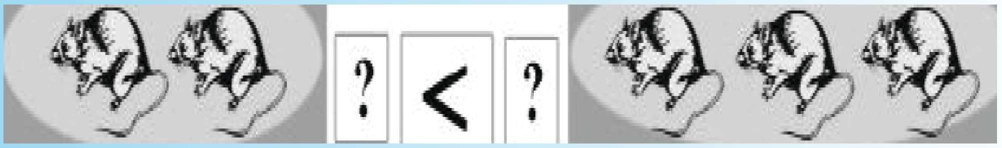

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛት በምሳሌው መሠረት አወዳድሩ።

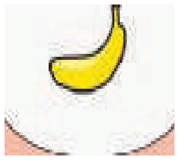

1 < 3 < 4

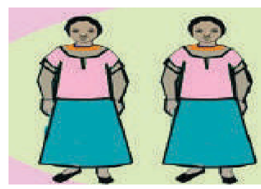

3 --- 2 ---- 1

2 ----- 3 ---- 4

መልመጃ 2.2

1. የሚከተሉትን ሶስት ቁጥሮች አወዳድሩ።

   ምሳሌ 1 < 2 < 4

   ሀ. 5__ 7__9   መ. 12 __13 __14

   ለ. 2 __3__ 4   ሠ. 19__18__ 17

   ሐ. 8__8 __8   ረ. 11__9 __8

2. ከቁጥር መስመር ላይ ሶስት ቁጥሮችን በመውሰድ በፊት፣ በኋላ እና በመካከል በማለት ለዩ።

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ምሳሌ 1 ቁጥር ከ 2 በፊት ትገኛለች፡፡

2 ቁጥር በ 1 እና በ 3 መካከል ትገኛለች፡፡

3 ቁጥር ከ 2 በኋላ ትገኛለች፡፡

ቁጥሮች	በፊት	ከኋላ
5	4	6
9		
4		
1		
7		

በተሰጠው ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ፡፡

ምሳሌ የ 4 ቀዳማይ 3 ነው፡፡

የ 7 ተከታይ 8 ነው፡፡

ሀ. የ 6 ተከታይ -------- ነው፡፡

ለ. የ 8 ቀዳማይ -------- ነው፡፡

ሐ. የ 9 ተከታይ ------ ነው፡፡

መ. የ 1 ቀዳማይ ------ ነው፡፡

ሠ. የ 5 ተከታይ ------ ነው፡፡

3. እኔ ቁጥር ነኝ በሰባት እና በዘጠኝ መካከል እገኛለሁ እኔማን ነኝ?

አስተውሉ፡

- ✓ ከተሰጠው ቁጥር በፊት የሚገኝ ቁጥር ቀዳማይ ይባላል፡፡
- ✓ ከተሰጠው ቁጥር በኋላ የሚገኝ ቁጥር ተከታይ ይባላል፡፡

2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- የቁጥር ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ማስቀመጥ

ተግባር 2.2 ቁጥሮች ከ 0 እስከ 10 በቅደም ተከተል አሰቀምጡ፡፡

አስተውሉ

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል በአሀዝ ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

0 ፤ 1 ፤ 2 ፤3 ፤ 4 ፤ 5 ፤ 6 ፤ 7 ፤ 8 ፤ 9 ፤ 10 ፤ 11 ፤ 12 ፤ 13 ፤ 14 ፤ 15 ፤ 16 ፤ 17 ፤ 18 ፤ 19 ፤ 20

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ

20 ፤ 19 ፤ 18 ፤ 17 ፤ 16 ፤ 15 ፤ 14 ፤ 13 ፤ 12 ፤ 11 ፤ 10 ፤ 9 ፤ 8 ፤ 7 ፤ 6 ፤ 5 ፤ 4 ፤ 3 ፤ 2 ፤ 1 ፤ 0

መልመጃ 2.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

   ምሳሌ 11 ፤ 15 ፤ 14 ፤ ፤18 ፤17

ከትንሹ ወደ ትልቁ 11 ፤ 14 ፤ 15 ፤ 17 ፤ 18

ሀ. 16 ፤ 14፤ 18 ፤ 15 ፤ 17

ለ. 19 ፤ 12 ፤ 11 ፤ 18 ፤ 15

ሐ. 19 ፤ 13 ፤ 17 ፤14 ፤ 16

መ. 19 ፤ 17 ፤ 15 ፤ 13 ፤12

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በተሰጠው ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ፡፡

ምሳሌ የ 14 ቀዳማይ 13 ነው፡፡

የ 17 ተከታይ 18 ነው፡፡

ሀ. የ 16 ተከታይ _____ ነው፡፡

ለ. የ 18 ቀዳማይ _____ ነው፡፡

ሐ. የ 19 ተከታይ_____ ነው፡፡

መ. የ 11 ቀዳማይ_____ ነው፡፡

ሠ. የ 15 ተከታይ_____ ነው፡፡

3. የጎደለዉን ቁጥር ሙሉ፡፡

ምሳሌ 12 ፤ __፤14 ፤ __ ፤ __፤17 ፤ __፤19

12 ፤ 13 ፤ 14 ፤ 15 ፤ 16 ፤17 ፤ 18 ፤19

ሀ. 11 ፤ __ ፤ 13 ፤ __ ፤ __ ፤ 16

ለ. 15 ፤__ ፤ 17 ፤__፤ __ ፤ 20

ሐ. 12 ፤ __ ፤ 14 ፤ __ ፤ __ ፤ 17

መ. 16 ፤ __ ፤ 18 ፤ __ ፤ 20

2.4. ቁጥሮችን በ 10 ቡድን መክፈል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ሁለት የቁስ ስብስቦችን 10 እስኪሆኑ ድረስ ማጣመር፡፡
- ቁሶችን በአስር እና በአምስት መመደብ፡፡

ተግባር 2.3 የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸውን ፃፉ፡፡

_____ _____

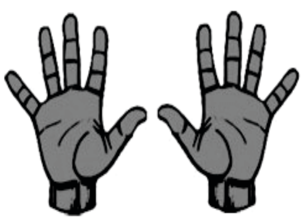

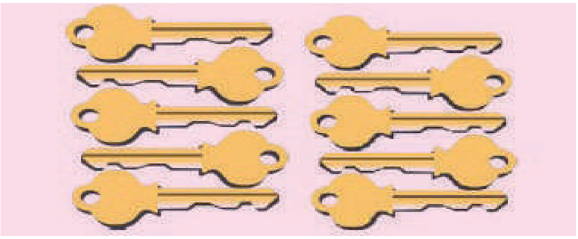

_____ _____

መልመጃ 2.4

በምሳሌው መሰረት ምስሎችን በ10 ቡድን በመክፈል ግለፁ፡፡

ሀ. 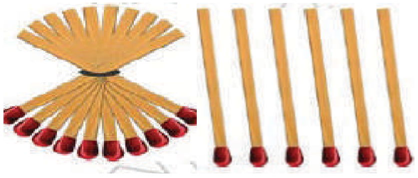 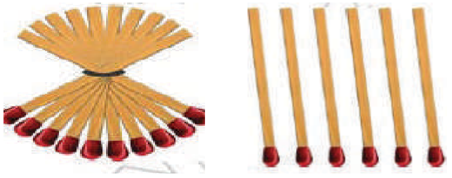

16 = 10 እና 6

ለ. 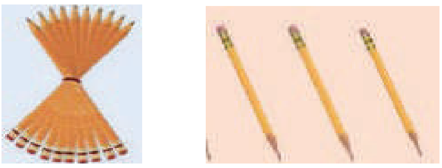

13 = _____ እና _____

ሐ. 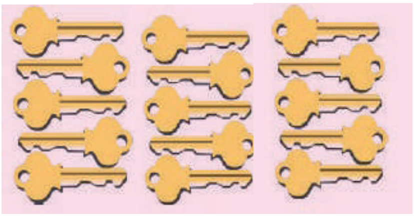 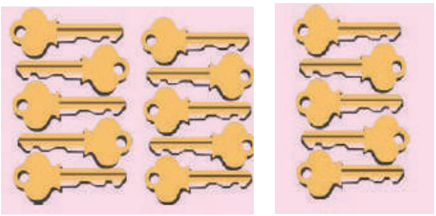

15 = _____ እና _____

የቡድን ስራ፡

1. የራሳችሁንና የጓደኞቻችሁን እርሳስ 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ አሰቀምጡ፡፡
2. ቾኮችን በቀለማቸው 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ ቁጠሩ፡፡

2.5 የ 1 እና የ 10 የቁጥር ቤት ዋጋ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- በሙሉ ቁጥር ውስጥ ስንት አስሮች እና አንዶች እንዳሉ መናገር፡፡
- የቁጥር ቤት ዋጋ ጽንሰ ሃሳብን ማዳበር፡፡

ተግባር 2.4 ቀጥሎ ያሉትን የምሰሎች ብዛት ቁጠሩ፡፡

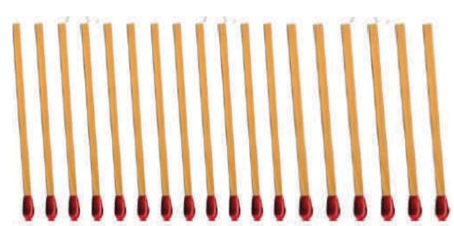

15

____

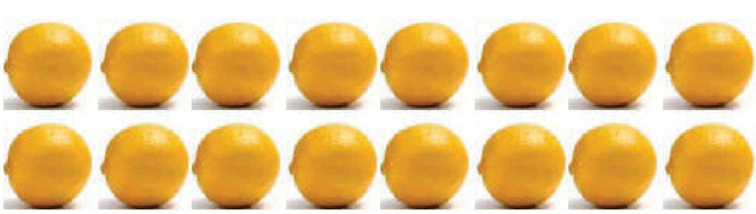

____

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን አስሮች እና አንዶች አንደሚከተለው መለየት ይቻላል፡፡

ለምሳሌ፡ሀ. አስራ አምስት አንድ አስርና አምስት አንዶች አሉት እንደ ማለት ነዉ፡፡

ለ. አስራ ስምንት አንድ አስር እና ስምንት አንዶች

አስተውሉ፡

በሁለት አሃዞች የሚገለፁ ቁጥሮች የአስር ቤትና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸው፡፡

- ✓ ከ 1 እስከ 9 ያሉ ቁጥሮች የአስር ቤት ዋጋ የላቸውም፡፡
- ✓ በሁለት አሃዞች የሚገለጹ ቁጥሮች ውስጥ በቀኝ በኩል ያለዉ የአንድ ቤት ሲሆን በግራ በኩል ያለው የአስር ቤት ነው፡፡

ምሳሌ፡

ቁጥር	የቤት ዋጋ	
	የአስር ቤት	አንድ ቤት
12	1	2
18	1	8
5	የለውም	5

መልመጃ 2.5

1. የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች ሙሉ፡፡

   ሀ. አስር _____ አስር እና _____ አንዶች

   ለ. አስራ አራት _____ አስር እና _____ አንዶች

   ሐ. ሀያ _____ አስር እና _____ አንዶች

2. ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተለውን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

ቁጥር	የአስር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
13		
10		
8		
20		
19		

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለማወዳደር የምንጠቀማቸው ምልክቶች

" < " ይህ የያንሳል ምልክት ነው፡፡

">" ይህ የይበልጣል ምልክት ነው፡፡

" = " ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነው፡፡

❖ ቀዳማይ ማለት ከቁጥሩ በፊት የሚገኝ የመጀመሪያ ቁጥር ነው፡፡

❖ ተከታይ ማለት ከቁጥሩ ቀጥሎ የሚመጣው የመጀመሪያ ቁጥር ነው፡፡

❖ በአንድ አሀዝ የሚፃፉ ቁጥሮች የአንድ ቤት ዋጋ ብቻ አላቸው፡፡

❖ በሁለት አሀዝ የሚፃፉ ቁጥሮች የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸው፡፡

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶ ቦታውን ሙሉ።

   ሀ. --------- በ 3 እና በ 5 መካከል ይገኛል።

   ለ. --------- የ 8 ቀዳማይ ነው።

   ሐ.--------- በ 12 እና በ 14 መካከል ይገኛል።

   መ. --------- የ 0 ተከታይ ነው።

   ሠ --------- በ 9 እና በ 11 መካከል ይገኛል።

2. ቁጥሮችን "< " ፤ " > " ወይም " = " በመጠቀም አወዳድሩ።

   ሀ. 12 ___ 15

   ለ. 17 ___ 11

   ሐ. 13 ___13

   መ. 0 ___ 3

   ሠ. 19 ___ 12

   ረ. 15 ___ 15

   ሰ. 10 ___ 18

   ሸ. 7 ___ 2

3. ከዚህ በታች ላሉት ቁጥሮች የቤት ዋጋቸውን ፃፉ።

ቁጥሮች	የአንድ ቤት ዋጋ	የአስር ቤት ዋጋ
20		
15		
4		
11		

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

ሀ. 2፣6፣7፣5፣4፣3

ለ. 12፣10፣9፣11፣13

ሐ. 18፣15፣16፣19፣20፣17

መ. 4፣0፣1፣5፣3፣2

ሠ. 8፣6፣7፣4፣3፣5

ረ. 2፣8፣9፣3፣10

ሰ. 4፣0፣1፣8፣3፣7

ሸ. 8፣6፣7፣4፣3፣9

5. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

ሀ. 3፣6፣7፣5፣4፣2

ለ. 13፣10፣9፣11፣12

ሐ. 2፣0፣1፣5፣3፣4

መ. 19፣15፣16፣18፣20፣17

ሠ. 4፣0፣1፣5፣3፣2፣6

ረ. 5፣6፣7፣8፣3

6. የአቶ አሊቶ ልጆች ከታናሽ እስከ ታላቅ በቅደም ተከተል አሸሌ ፣ ቱጁራ እና ቤዛ ናቸው፡፡

ሀ. አቶ አሊቶ ስንት ልጆች አላቸው?

ለ. የቱጁራ ቀዳማይ ማን ናት?

ሐ. የቱጁራ ተከታይ ማን ናት?

ምዕራፍ ሶስት

መደመር

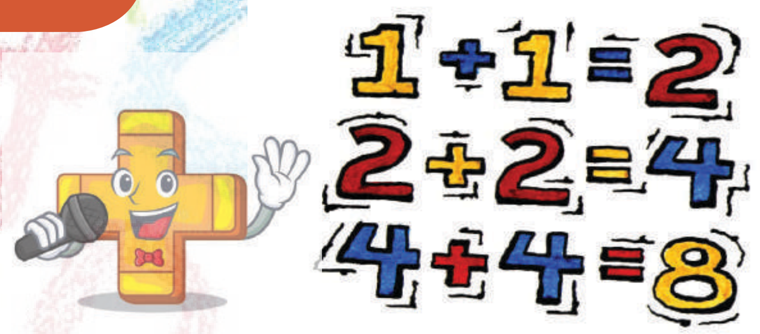

የመማር ውጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፤

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትደምራላችሁ፡፡
- የመደመርን ሂሳባዊ ገለጻ ትረዳላችሁ፡፡
- የመደመር ምልክትን ታውቃላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በምዕራፍ አንድ ቁጥሮችን እስከ 20 ማንበብና መፃፍ እንድሁም በምዕራፍ ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር እና ቅደም ተከተል ተምራችኋል፡፡ በዚህ ምራፍ ደግሞ ቁጥሮችን እስከ 20 መደመር ትማራላችሁ፡፡

3.1 የመደመር ዐረፍተ ነገር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- የሁለት ቁሶችን ስብስብ ማደባለቅ እና አብሮ መቁጠር፡፡
- “+” ምልክት መረዳት፡፡
- “=” ምልክት መረዳት፡፡

ተግበር 3.1 የሚከተሉትን ምስሎች በመደባለቅ ብዛታቸውን ፃፉ፡፡

7 እና 3 = 10

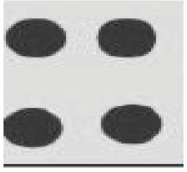 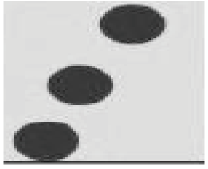 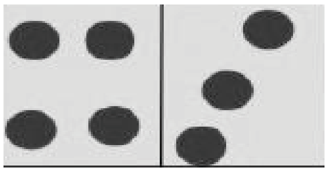

---- እና ---- = ------

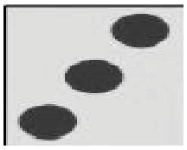 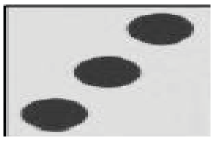 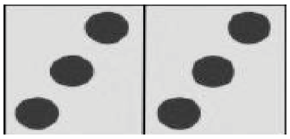

---- እና --- = -----

---- እና ----- = ------

አስተዉሉ፡ “ +” የመደመር ምልክት ነው፡፡

መልመጃ 3.1

በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ምሰሎች ደምሩ፡፡

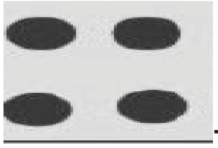 + 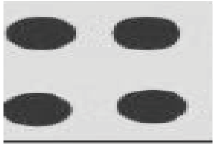 = 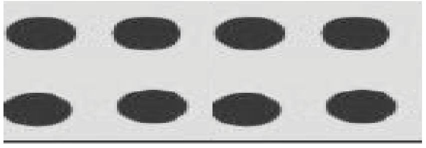

4 + 4 = 8

ሀ. 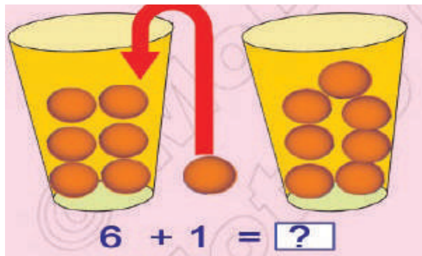

ለ. 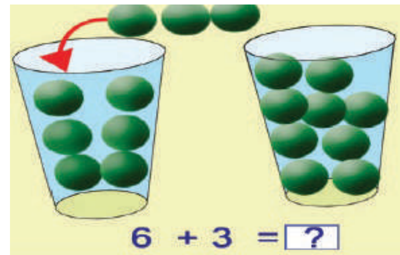

ሐ. 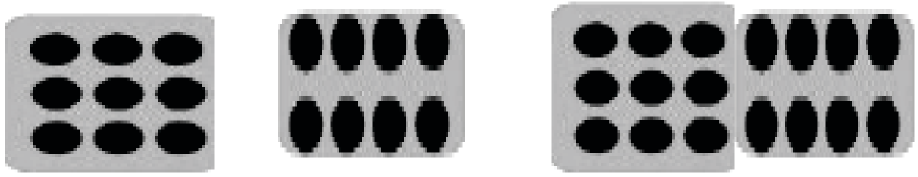

---- + ---- = ----

3.2 ወደ ፊት እየዘለሉ መቁጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ከ1 በመነሳት በ2፣3 ወይም በ5 እየዘለሉ መቁጠር።
- ከ1 በተለየ መነሻ እየዘለሉ መቁጠር።

የቡድን ስራ፡

ቁጥሮችን ከ 0 እስከ 20 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

በምሳሌው መሰረት የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ፊት ቁጠሩ።

ምሳሌ፡ 3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8

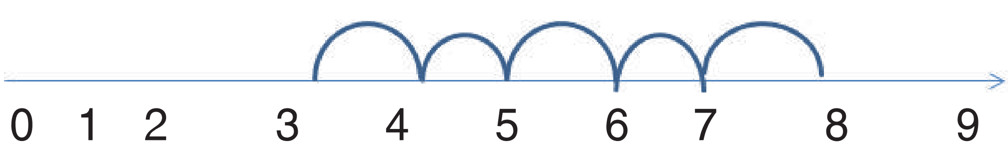

ሀ. 6፣7 ፣ ___ ፣ ___ ፣10 ፤ 11

ለ. 8 ፣ 9 ፣___ ፣11 ፣ ___ ፣ ___ ፣ 14

ሐ. 15 ፣ ___፣ 17 ፣ ___ ፣ ___ ፣20

መልመጃ 3.2

የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት እየዘለላችሁ ቁጠሩ።

ምሳሌ፡ 2 ፣ 4 ፣6 ፣ 8 ፣10 ፣12 ፣14

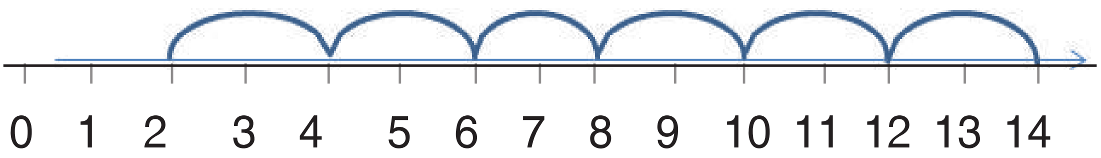

ሀ. 3 ፣ 6 ፣--- ፣ 12 ፣ ---- ፣ 18

ለ. 4 ፣ 8 ፣ --- ፣ 16 ፣ 20

ሐ. 0 ፣ 5 ፣ --- ፣ 15 ፣ 20

3.3 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከ10 በታች ያሉ ቁጥሮችን በማጣመር አስርን መመስረት።

ተግባር 3.2

አራት እና አንድ ሲደባለቁ አምስት ይሆናሉ።

ሶስትና አራት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ።

ሰባትና ሁለት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ።

ሶስትና አምስት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ።

አስተውሉ፡ 5 እንደሚከተለው መመስረት ይቻላል፡፡

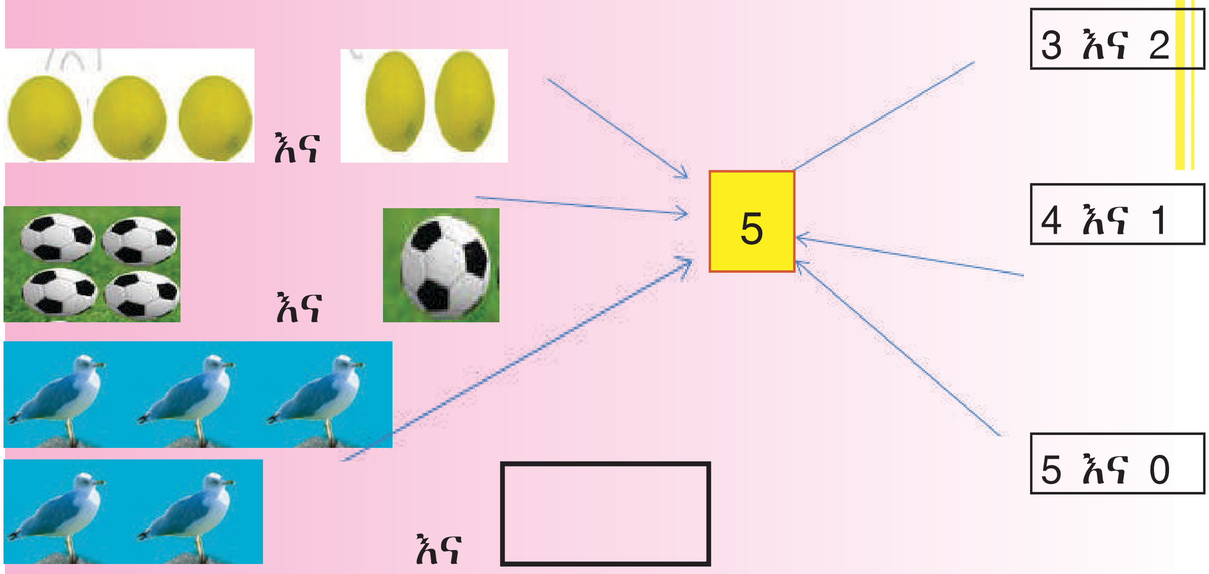

10 እንደሚከተለው መመስረት ይቻላል፡፡

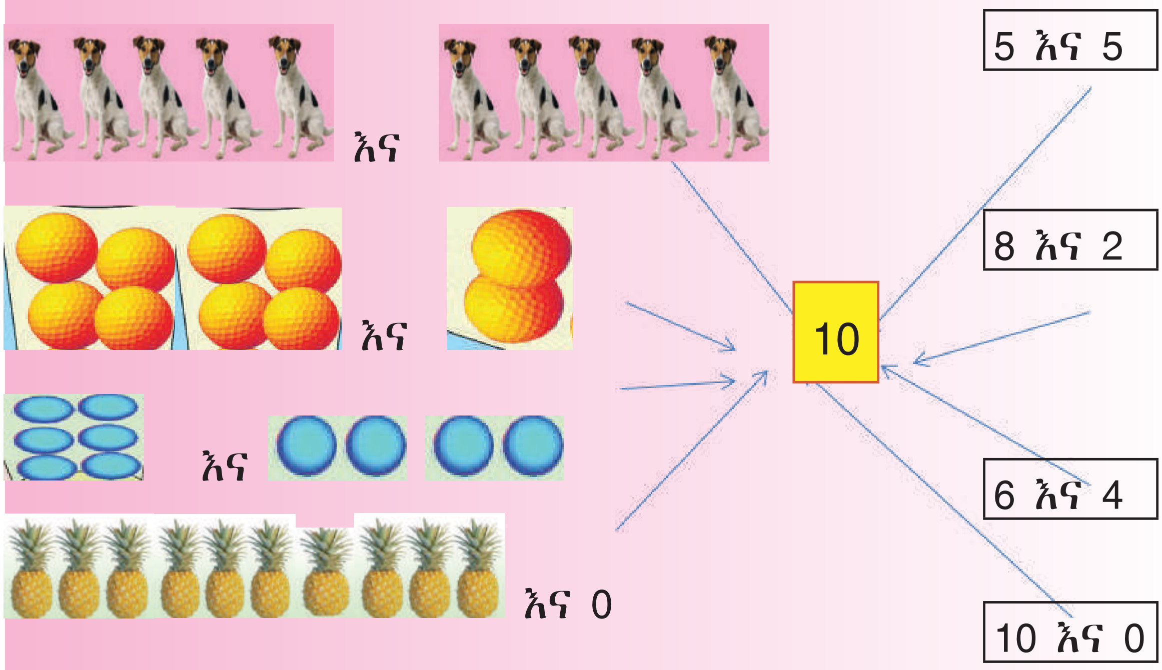

መልመጃ 3.3

7፣ 8 እና 9 ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት መስርቱ፡፡

3.4 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ሁለት ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መደመር፡፡
- የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር፡፡

ተግባር 3.3

ሶስት ደብተሮች ነበሩኝ፡፡ እናቴ ሁለት ጨመረችልኝ፡፡ አጠቃላይ ስንት ደብተሮች ይኖሩኛል?

ምሳሌ፡ 3+2 = 5 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲደመሩ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

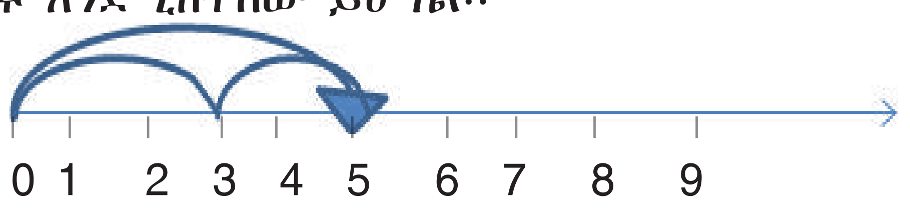

3+2 = 5

ተግባር 3.4 የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ደምሩ፡፡

ሀ. 2+3 = ------- ሐ. 7+3 = ------

ለ. 1+5 = ------- መ. 2+6 = -------

አስተዉሉ፡ ዜሮ ከማንኛውም ቁጥር ጋር ቢደመር ለውጥ አያመጣም፡፡

ምሳሌ፡ 0+5 = 5

0+9 = 9

መልመጃ 3.4

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ፡፡

ምሰሌ ፡ ሀ. $\begin{array}{r}5\\ \underline{+2}\\ \underline{=7}\end{array}$ ለ. $\begin{array}{r}4\\ \underline{+1}\\ \underline{=5}\end{array}$ ሐ. $\begin{array}{r}6\\ \underline{+2}\\ \underline{=8}\end{array}$ መ. $\begin{array}{r}6\\ \underline{+0}\\ \underline{=6}\end{array}$

ሀ. $\begin{array}{r}0\\ \underline{+2}\\ =__\end{array}$ ሐ. $\begin{array}{r}6\\ \underline{+2}\\ =__\end{array}$ ሠ. $\begin{array}{r}4\\ \underline{+2}\\ =__\end{array}$

ለ. $\begin{array}{r}5\\ \underline{+4}\\ =__\end{array}$ መ. $\begin{array}{r}7\\ \underline{+3}\\ =__\end{array}$ ረ. $\begin{array}{r}5\\ \underline{+5}\\ =__\end{array}$

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 3 + __ = 7

ለ. 8 + __ = 10

ሐ. __ + 5 = 9

መ. __ + 6 = 9

ሠ. 7 + __ = 8

ረ. __ + 6 = 7

3. በክረምት ወቅት ተማሪ አለሙ ሁለት አቅመ ደካማ ሰዎችን እና አራት የታመሙ ሰዎችን ይረዳል፡፡ አለሙ አጠቃላይ ስንት ሰዎች ይረዳል?

4. አስቴር በክረምት ወቅት ቅዳሜ 4 የዛፍ ችግኞችን እና እሁድ 5 የዛፍ ችግኞችን ተከለች፡፡ አጠቃላይ ስንት ችግኞችን ተከለች?

3.5 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ባለአንድ አሃዝ ቁጥሮችን ከባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር፡፡

ተግባር 3.5 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. 3+12   ለ. 5+16   ሐ. 1+10   መ. 2+17

- የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ አንድ እና ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር።

ምሳሌ፡ 3+11 = 14 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲደመሩ እንደሚከተለው ይሆናል።

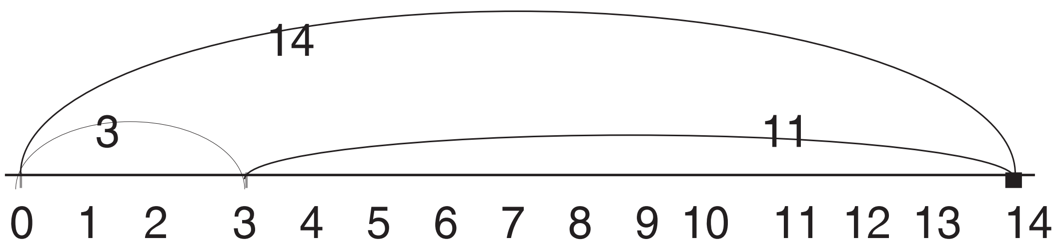

3+11 = 14

የቡድን ስራ፡

በምሳሌው መሠረት የቁጥር መስመር በመጠቀም የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. 5+13   ሐ. 2+18

ለ. 6+12   መ .3+17

መልመጃ 3.5

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ።

ምሰሌ ፡ ሀ.

$$\begin{array}{r} 5 \\ +12 \\ \hline 17 \end{array}$$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
5		5
+12	1	2
17	= 17	

ለ. 4 +11 = 15

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
		4
	1	1
	= 15	

ሀ. 0 +12 ___

መ. 7 +13 ___

ለ. 5 +14 ___

ሠ. 4 +12 ___

ሐ. 16 + 2 ___

ረ. 15 + 5 ___

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 13 + ___= 17

ሐ. ___+15 = 19

ለ. 0 + ___= 16

መ. ___+ 16 = 17

3.6 ቁጥሮችን መተንተን

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ቁጥሮችን በተለያዩ የቁጥሮች ድምር መግለፅ፡፡

ተግባር 3.6

የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 3+6

መ. 11+3

ለ. 5+6

ሠ. 12+5

ሐ. 6+6

ረ. 0+8

ቁጥሮችን እንደሚከተለው መተንተን ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡ሀ. 12

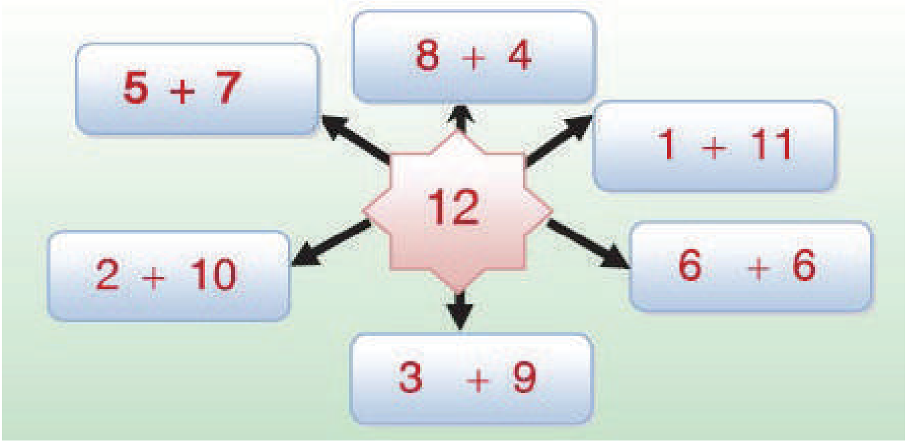

ለ. 9

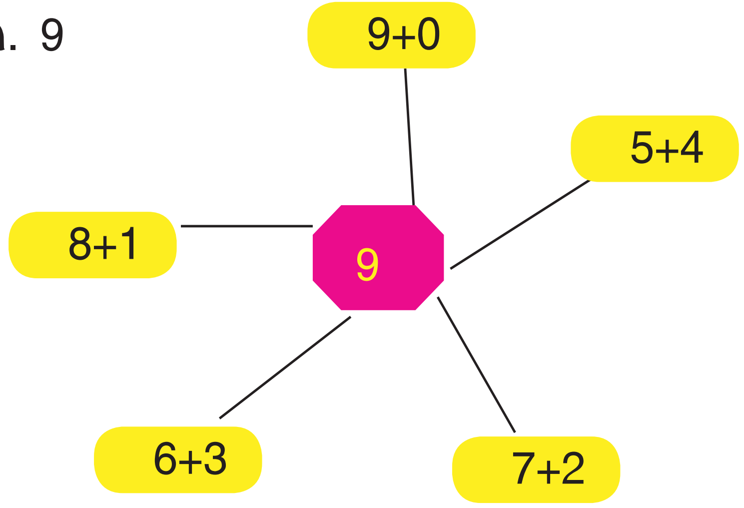

መልመጃ 3.6

1. ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ፡፡

ሀ. 14 ለ. 8 ሐ. 11 መ. 5

2. የሚከተሉትን በጎደለው ቦታ ሙሉ፡

ሀ.

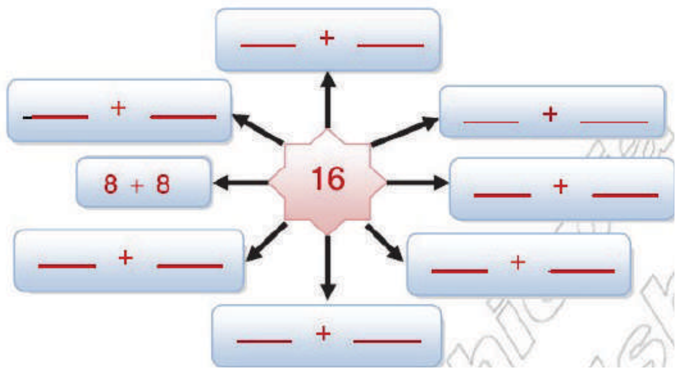

ለ.

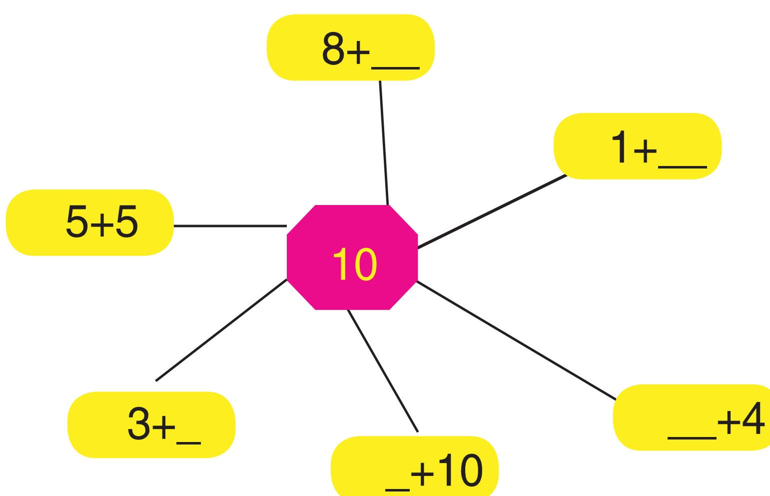

3.7. እጥፍና አቅራብ እጥፍ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የቁጥሮችን እጥፍ እና አቅራብ አጥፍ መረዳት።

ተግባር 3.7 የሚከተሉትን ነጥቦች ደምሩ።

1.

2.

3.

4.

5.

አስተውሉ፡

እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነው።

አቅራቢ አጥፍ ማለት ከቁጥሩ እጥፍ በአንድ የሚበልጥ ማለት ነዉ። ወይም በሌላ አገላለፅ

አቅራቢ እጥፍ = እጥፍ + 1 ማለት ነው።

ምሳሌ፡ሀ. 2+2 = 4 ይህ ማለት 4 የ 2 እጥፍ ነው ማለት ነው።

ለ. 3+3 = 6 ይህ ማለት 6 የ 3 እጥፍ ነው ማለት ነው።

ሐ. 7 = 6+1 ይህ ማለት 7 የ 3 አቅራቢ እጥፍ ነው።

መ. 8+8 = 16 ይህ ማለት 16 የ 8 እጥፍ ነዉ ማለት ነው።

ሠ. 9 = 8+1 ይህ ማለት 9 የ 4 አቅራቢ እጥፍ ነው።

መልመጃ 3.7

1. የሚከተሉትን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. የ 4 እጥፍ ___ ነው፡፡

ለ. የ 6 እጥፍ ___ ነው፡፡

ሐ. የ 7 እጥፍ ___ነው፡፡

መ. የ 2 እጥፍ ___ነው፡፡

ሠ. 11 የ--አቀራብ እጥፍ ነው፡፡

ረ. 5 የ___አቅራብ እጥፍ ነው፡፡

ሰ. 8 የ___ እጥፍ ነው፡፡

ሸ. 2 የ ___ እጥፍ ነው፡፡

ቀ. 12 የ ___ እጥፍ ነው፡፡

በ. 18 የ ___ እጥፍ ነው፡፡

ተ. የ4 አቅራብ እጥፍ __ነው፡፡

ቸ. የ6 አቅራብ እጥፍ __ ነው፡፡

2. የሚከተለውን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

ቁጥር	እጥፍ	አቅራብ እጥፍ
3		
5		
7		
9		
8		
6		

የምዕራፍ 3 ማጠቃለያ

❖ << + >> ይህ የመደመር ምልክት ነው፡፡

❖ ማንኛውም ቁጥር ከዜሮ ጋር ሲደመር እራሱ ቁጥሩን ይሰጠናል፡፡

❖ ቁጥሮችን ወደ ጎን እና ቁልቁል መደመር ይቻላል፡፡

❖ እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነው፡፡

❖ አንድን ቁጥር እጥፍ ካደረግን በኋላ ከእጥፉ ቀጥሎ የሚመጣው ቁጥር አቅራብ እጥፍ ይባላል፡፡

የምዕራፍ 3 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ወደ ጎን የቁጥር መስመር በመጠቀም ደምራችሁ አሳዩ፡፡

   ሀ. 3 + 5 = 8 ሐ. 7 + 9 = 16

   ለ. 1 + 4 = 5 መ. 3 + 8 = 11

2. ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች በመተንተን ደምራችሁ አሳዩ፡፡

   ሀ. 6 ሐ. 3

   ለ. 9 መ. 7

3. ባደ ቦታውን ሙሉ፡፡

   ሀ. __+ 9 = 17 መ. __ + 12 = 15

   ለ. 4 +__ = 14 ሠ. 0 + __ = 6

   ሐ. 7 + __ = 15 ረ. 11 + 7 = __

4. ቁጥሮችን ከድምራቸው ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. 1+4 13

ለ. 9+3 12

ሐ .12+1 18

መ. 0+10 5

ሠ. 15+3 10

5. የሚከተለዉን ሰንጠረዡን ሙሉ።

ቁጥር	እጥፍ	አቀራብ እጥፍ
2		
8		
4		
7		
1		

6. ማርታ ለህዳሴ ግድብ የሚውል በተለያየ ጊዜ 5 ብር እና 10 ብር ሰጠች።ማርታ አጠቃላይ ስንት ብር ሰጠች?

7. አበበ በቦርሳው ውስጥ 2 ማንጎ እና 4 ብርቱካኖችን ይዟል። አበበ በቦረሳው ውስጥ ስንት ፍራፍሬዎችን ይዟል?

8. ወንድሜ ለእኔ እና ለእህቴ ሶስት ሶስት ደብተሮችን ገዝቶ መጣ። ወንድሜ አጠቃላይ ስንት ደብተሮችን ገዛ?

ምዕራፍ አራት

መቀነስ

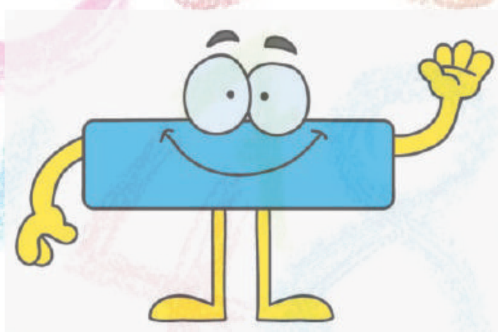

የመማር ውጤቶች፣ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትቀንሳላችሁ።
- በመደመርና በመቀነስ መካከል ያለውን ዝምዴና ትረዳላችሁ።

መግቢያ፡

በምዕራፍ ሁለት እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች መደመር ተምራአችኋል፡ ፡በዚህ ምዕረፍ ደግሞ ስለ መቀነስ ትማራላችሁ።

4.1 ወደ ኋላ በ2 እና በ3 መቁጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ወደ ኋላ በ2 እና በ3 መቁጠር።

ተግባር 4.1

ቁጥሮችን ከ 20 እስከ 0 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ኋላ በ2 ፣ በ2 በመዝለል ማስቀመጥ።

ምሳሌ፡ 10፣8፣6፣4፣2፣0

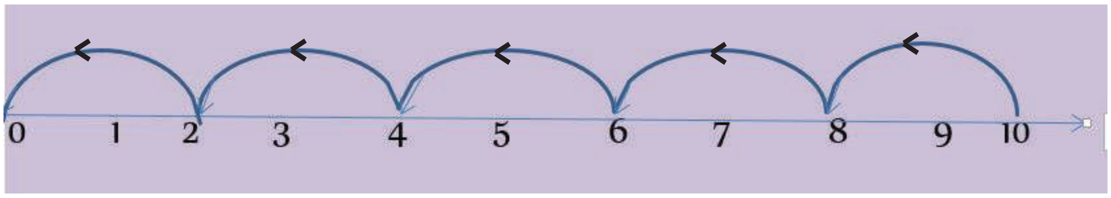

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደኋላ በ3 ፣ በ3 መዝለል ማስቀመጥ።

ምሳሌ፡ 15 ፣ 12 ፣9 ፣ 6 ፣ 3 ፣ 0

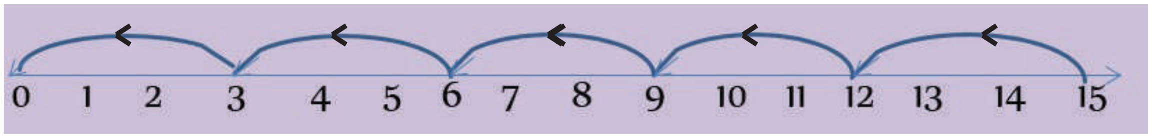

መልመጃ 4.1

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በ 2 እና በ 3 እየዘለላችሁ በማስቀመጥ አሳዩ።

ሀ. 15፣ 13 ፣11፣9 ፣7 ፣5 ሐ. 18 ፣15 ፣12 ፣ 9 ፣ 6

ለ. 16፣14 ፣12 ፣10 ፣8 ፣6 ፣ 4 መ. 17 ፣14፣11፣8፣5

4.2 የመቀነስ አረፍተ ነገር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

<< - >> ይህን የመቀነስ ምልክት ማወቅ።

ተግባር:4.2

1. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ::

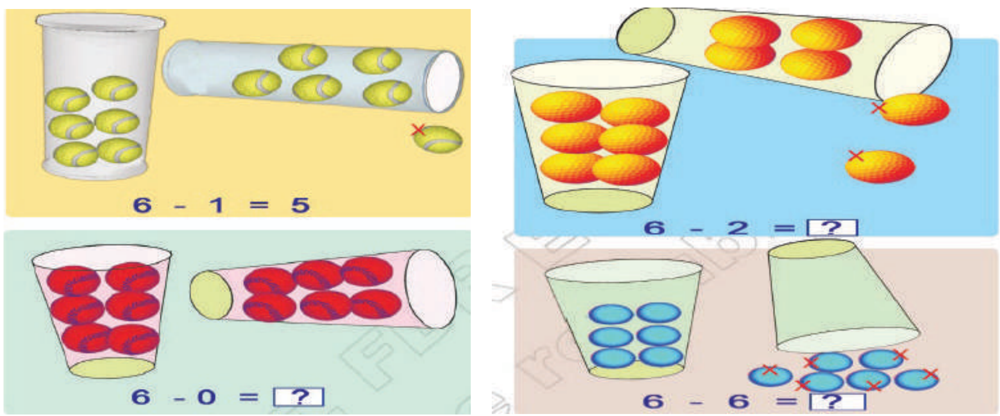

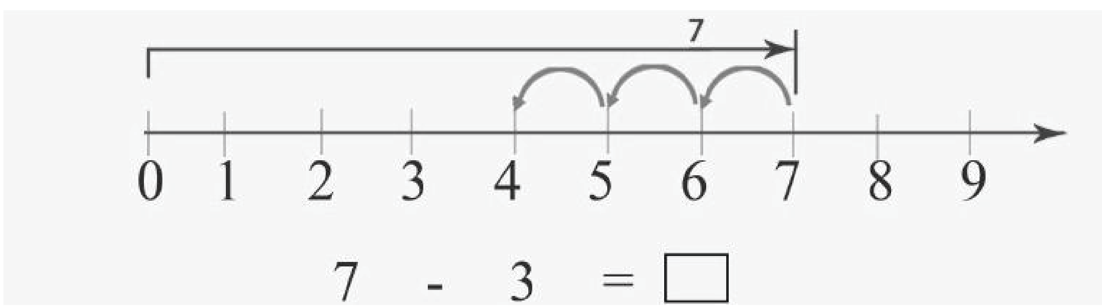

2. አበበ አራት ብርቱካኖች አሉት::ሁለቱን ለጓደኞቹ ቢሰጥ ስንት ይቀሩታል?

አስተውሉ፡ << - >> ይህ የመቀነስ ምልክት ነው::

የቡድን ስራ፡

አስር አረንጓዴ ጠርሙሶች የሚለውን መዝሙር ዘምሩ::

4.3 ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከትልቁ ባለአንድ አሀዝ ላይ ትንሹን ባለአንድ አሀዝ ቁጥር መቀነስ::

ተግባር 4.3 የሚከተሉትን ቁጥሮችን ቀንሱ፡፡

ሀ. 3 - 2 = -------   መ. 7 - 1 = ------

ለ. 5 - 2 = -------   ሠ. 6 - 2 = ------

የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ፡፡

ምሳሌ፡ 5 - 2 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀነሱ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

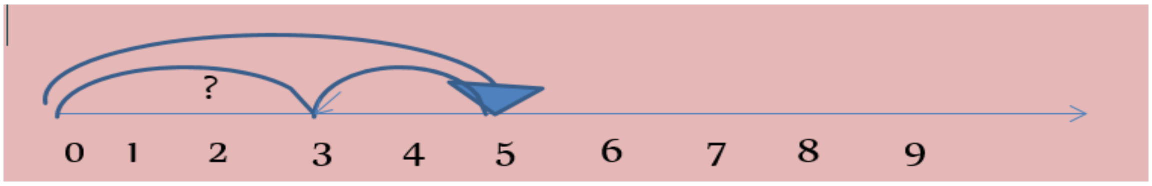

አስተውሉ፡ እኩል የሆኑ ቁጥሮችን ስንቀንስ ዜሮ ይሆናል፡፡

ምሳሌ፡ 5 - 5 = 0

8 - 8 = 0

መልመጃ 4.2

1. የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ቀንሱ፡፡

ሀ. 4 - 2 = ------   ሐ. 3 - 3 = -----

ለ. 6 - 3 = ------   መ. 5 - 4 = -----

2. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ፡፡

ምሳሌ 2 ሀ. $\begin{array}{r} 5 \\ -2 \\ \hline =3 \end{array}$ ለ. $\begin{array}{r} 4 \\ -2 \\ \hline =2 \end{array}$ ሐ. $\begin{array}{r} 6 \\ -2 \\ \hline =4 \end{array}$ መ. $\begin{array}{r} 6 \\ -6 \\ \hline =0 \end{array}$

ሀ. 2 - 0 = ___

ሐ. 8 - 2 = ___

ሠ. 7 - 3 = ___

ለ. 5 - 4 = ___

መ. 4 - 2 = ___

ረ. 5 - 5 = ___

3. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 3 + ---- = 7 ሐ. --- - 6 = 2

ለ. --- - 5 = 3 መ. 7 - ---- = 4

4. በአንድ ክፍል ውስጥ 9 ተማሪዎች አሉ፡፡ 5 ሴቶች ቢሆኑ ወንዶቹ ስንት ናቸው?

4.4. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከ 20 የሚያንሱ ባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ከትልቁ ቀጥር ላይ ትንሹን ቁጥር መቀነስ፡፡

ተግባር 4.4

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 3 - 2 ለ. 6 - 5 ሐ. 7 - 1 መ. 17 - 12

2. የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ፡፡

ምሳሌ፡ 14 - 11 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

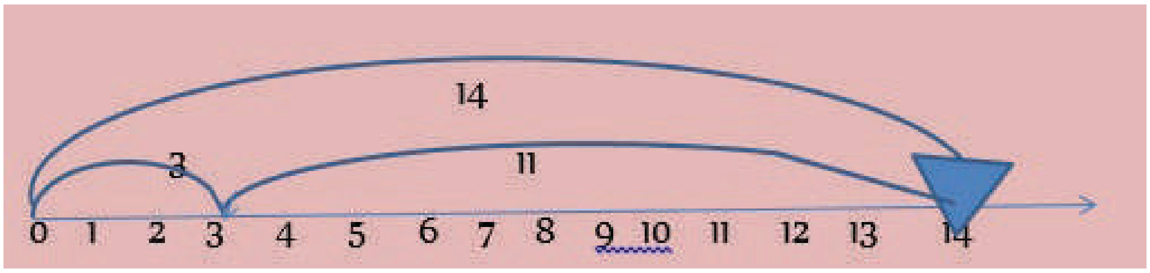

የቡድን ስራ፡ በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 15 - 13

ለ. 12 - 11

ሐ. 18 - 12

መ. 17 - 13

መልመጃ 4.3

1. በምሳሌው መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ፡፡

ምሳሌ ፡

ሀ.	ለ.	ሐ.	መ.
15	14	16	16
- 12	- 11	- 12	- 0
= 3	= 3	= 4	= 16

ሀ.	ለ.	ሐ.	መ.
19	15	17	14
- 12	- 14	- 13	- 14
= ___	= ___	= ___	= ___

2. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 13 - ---- = 1

ለ. 19 - ---- = 6

ሐ. --- - 15 = 5

መ. 17 - ---- = 4

ሠ. 18 - --- = 13

ረ. 12 — 12 = ----

4.5 ቁጥሮችን መተንተን

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት:

- አንድን ቁጥር በተለያየ የመቀነስ ዘዴ መረዳት::

ተግባር 4.5

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ::

ሀ. 6 - 3
ለ. 16 - 5
ሐ. 6 - 6
መ.11 - 3
ሠ. 12 - 5
ረ. 18 - 1

ቁጥሮችን እንደሚከተለው መተንተን ይቻላል::

ምሳሌ: ሀ.

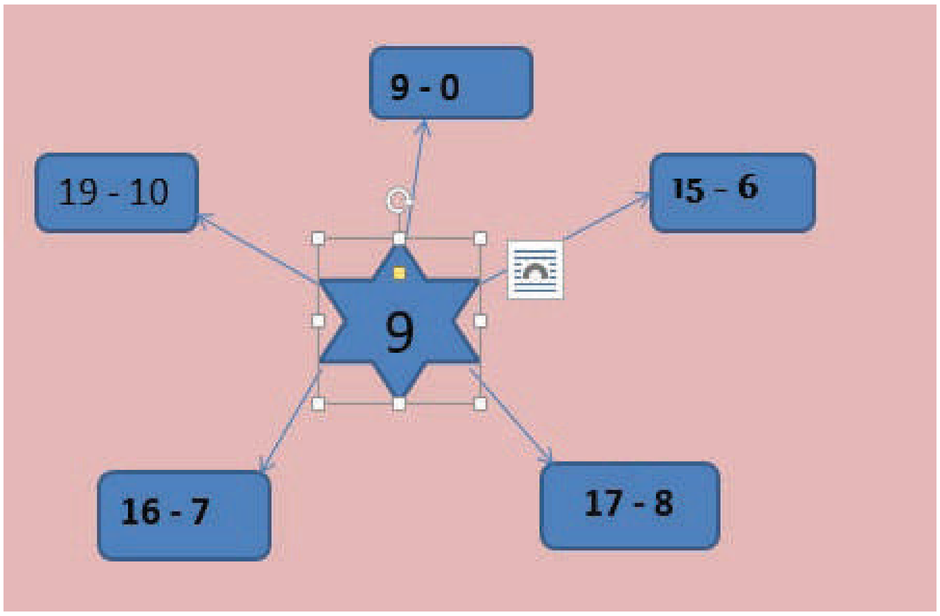

መልመጃ 4.4

ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ፡፡

ሀ. 10　　ሐ. 6

ለ. 8　　መ. 5

4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለው ዝምደና

የንዑስ ርዕስ የመማር ብቃት፡

- በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለውን ዝምድና መረዳት፡፡

ተግባር 4.6

የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ ወይም ቀንሱ፡፡

ሀ. 3+5　　ሐ. 16 - 13

ለ. 4+5　　መ. 5-3

የመደመር እና የመቀነስ ዝምድና እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

ምሳሌ ፡ ሀ. 14 - 11 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡ወይም በሌላ አገላለፅ 14 = 3+11 እንደ ማለት ነው፡፡

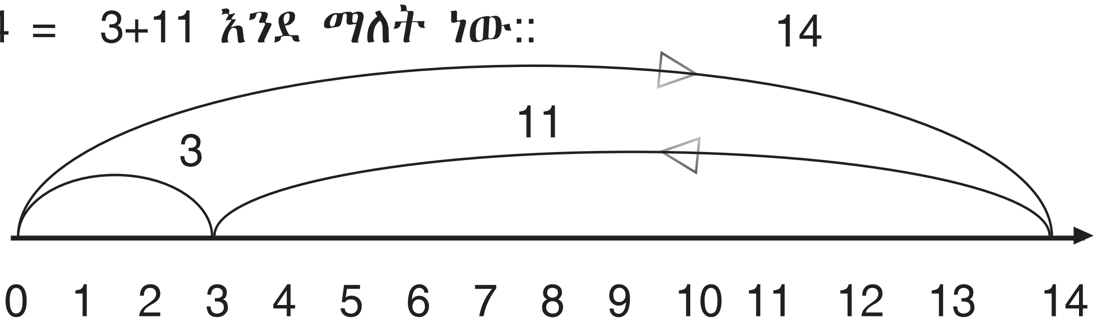

ምሳሌ ለ 3+2 = 5 ወይም 5 - 2 = 3

5 - 3 = 2

አስተውሉ፡
1. መደመር የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ አለው፡፡
2. መቀነስ የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ የለውም፡፡

የቅይይር ባህሪይ በመደመር ላይ ማሳየት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡

ሀ. 5+3 = 3+5　　ለ. 12+6 = 6+12　　ሐ. 6+3 = 3+6

8 = 8　　18 = 18　　9 = 9

የተጣማጅ ባህሪይ በመደመር ለይ ማሳየት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡

ሀ. (3+6)+2 = 3+(6+2)　　ለ. (11+3)+4 = 11+(3+4)

9+2 = 3+8　　14+4 = 11+7

11 = 11　　18 = 18

መልመጃ 4.5

1. በጎደለው ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 7+5 = 12 ከሆነ 12 - 5 = __

ለ. 11 + 9 = 20 ከሆነ 20 - __ = 9

ሐ. 15 +__= 4 + 15　　መ. 10+3 = __ +10

2 የተጣማጅ ባህሪይ በመጠቀም የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. (3+7)+ 5 = 3 + (7+ __)　　ለ. __ + (9+3) = (4+9)+3

ሐ. (8+6)+2 = __+ (6+2)

4.7 የቃላት ፕሮብሌሞች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- መደመር እና መቀነስ ያለባቸውን የዕለት ተዕለት ፕሮብሌሞችን መስራት፡፡

ተግባር 4.7 አልማዝ ሶስት ሙዝ ገዝታ ሁለቱን ለጓደኞቿ ብትሰጣቸው ስንት ሙዞች ይቀሯታል?

አስተዉሉ፡- የቃላት ፕሮብሌሞች እንደሚከተለው መፍታት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡1 አስቴር ሁለት እንቁላሎች ነበሯት ሁለቱም ቢሰበሩ ስንት እነቁላሎች ይቀሯታል?

መፍትሄ፡ 2 - 2 = 0 ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

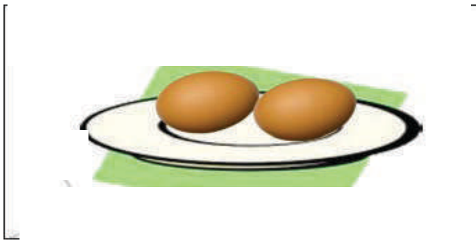

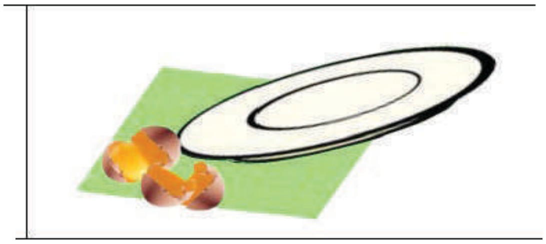

ምሳሌ፡2 ዳንቾ አንድ አናናስ አለው፡፡ ሁለት ተጨማሪ ቢሰጠው አጠቃላይ ስንት አናናሶች ይኖረዋል?

መፍትሄ፡ 1 + 2 = 3 ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

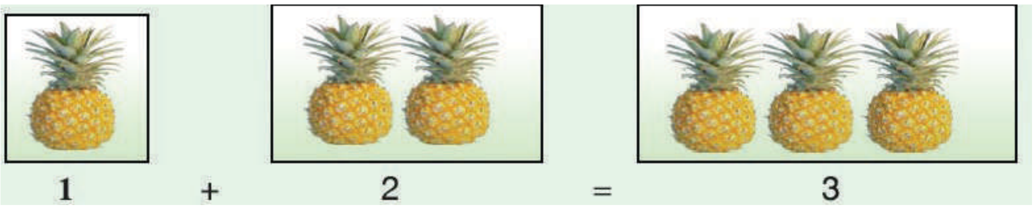

የቡድን ስራ ፡

1. ቅርጫቱ ውስጥ 17 ሙዞች አሉ። ስንት ቢቀነስ ነው 9 የሚቀሩን?

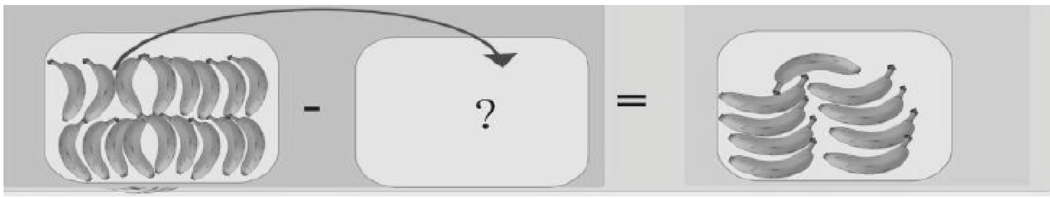

17 9

2. እኔ አንድ ቁጥር አሰብኩ።ሶስት ሲቀነስ 12 ይሆናል። እኔ ያሰብኩት ቁጥር ስንት ነው?

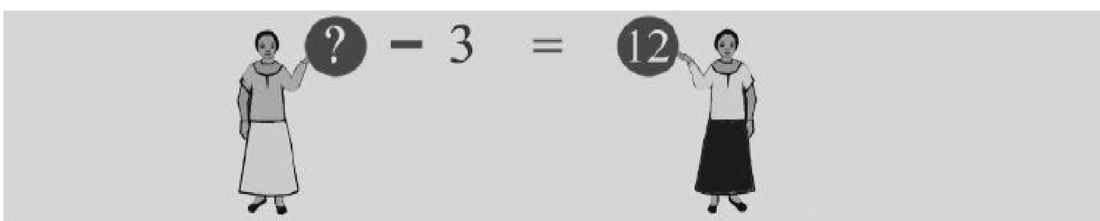

መልመጃ 4.6

1. መላኩ በክረምት ወቅት 15 ችግኞችን ተከለ። ከተተከለው ውስጥ ሶሰቱ ሳይፀድቁ ቢቀሩ ስንት ችግኞች ፀደቁ?

2. ለምለም አምስት ዶሮዎች አሏት። ሁለቱን እናቷ ገበያ ወስዳ ብትሸጥላት ስንት ዶሮዎች ይቀሯታል?

3. እኔ ቁጥር ነኝ 4 ሲደመርብኝ 9 እሆናለሁ። እኔ ማን ነኝ?

4. በአንደኛው ምድብ 6 አትሌቶች ቀርበዋል። በሁለተኛው ምድብ ሌሎች 8 አትሌቶች ቀርበዋል።በጠቅላለው ለውድድር የቀረቡት አትሌቶች ብዛት ስንት ናቸው?

የምዕራፍ 4 ማጠቃለያ

- “ - “ ይህ የመቀነስ ምልክት ነው።
- እኩል የሆኑ ቁጥሮች ሲቀናነሱ ዜሮ ይሆናል።
- መቀነስና መደመር ተቃራኒ ናቸው።
- ቁጥሮችን ወደኋላ ስንቆጥር እየቀነስ ይሄዳል።
- ከማንኛዉም ቁጥር ላይ ዜሮን ስንቀንስ እራሱ ቁጥሩን ይሰጠናል።
- አንድን ቁጥር በተለያየ መልኩ ደምረን ወይም ቀንሰን ስንገልፀው ቁጥሮችን መተንተን ይባላል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ኋላ እየዘለልን ስንቆጥር መቀነስን ያሳየናል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ፊት እየዘለልን ስንቆጥር መደመርን ያሳየናል።
- መደመር የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ አለው።
- መቀነስ የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ የለውም።

የምዕራፍ አራት ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በመቀነስ አሳዩ፡፡

ሀ. 3 - 2 = 1	መ. 10 - 5 = 5
ለ. 6 - 4 = 2	ሠ. 14 - 6 = 8
ሐ. 9 - 5 = 4	ረ. 16 - 13 = 3

2. ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች በመተንተን ቀንሱ፡፡

ሀ. 12	ሐ. 7
ለ. 10	መ. 14

3. ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ. __ - 9 = 10	መ. 10 - __ = 10
ለ. 4 - __ = 1	ሠ. 11 - 7 = __
ሐ. 7 - __ = 3	ረ. 10 - 10 = __

4. ከትክክለኛው መልስ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. 4 - 4	11
ለ. 9 - 3	6
ሐ. 12 - 1	12
መ. 10 - 0	0
ሠ. 15 - 3	10

5. ታላቅ ወንድሜ 6 የመማሪያ ደብተሮች ሰጠኝ፡፡ አባቴ ተጨማሪ 4 ደብተሮች ሰጠኝ፡፡ አጠቃላይ ስንት ደብተሮች ይኖረኛል?

6. በአንድ ቦርሳ ውስጥ 8 እርሳሶች ነበሩ፡፡በላይነሽ ፣ አለሚቱ እና ታምራት ከቦርሳ ውስጥ ሁለት ሁለት ቢወስዱ ስንት እርሳሶች ይቀራሉ?

ምዕራፍ አምስት

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

የመማር ውጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- በተለያዩ ዘዴዎች ቁጥሮችን ትቆጥራላችሁ::
- መጠኖችን እና አቀማመጦችን ያላቸውን ዝምድናዎችን ትረዳላችሁ::

መግቢያ

በምዕራፍ አንድ ትምህርታችሁ እስከ 20 ያለ ሙሉ ቁጥሮችን ተምራችኋል:: በዚህ ምዕራፍ ደግሞ እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች መቁጠር እና መፃፍ ትማራላችሁ::

5.1 የ10 ብዜቶች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የ10 ብዜቶችን መቁጠር::

ተግባር 5.1 በሚከተለው ሰንጠረዥ ውስጥ ስንት አስሮች አሉ?

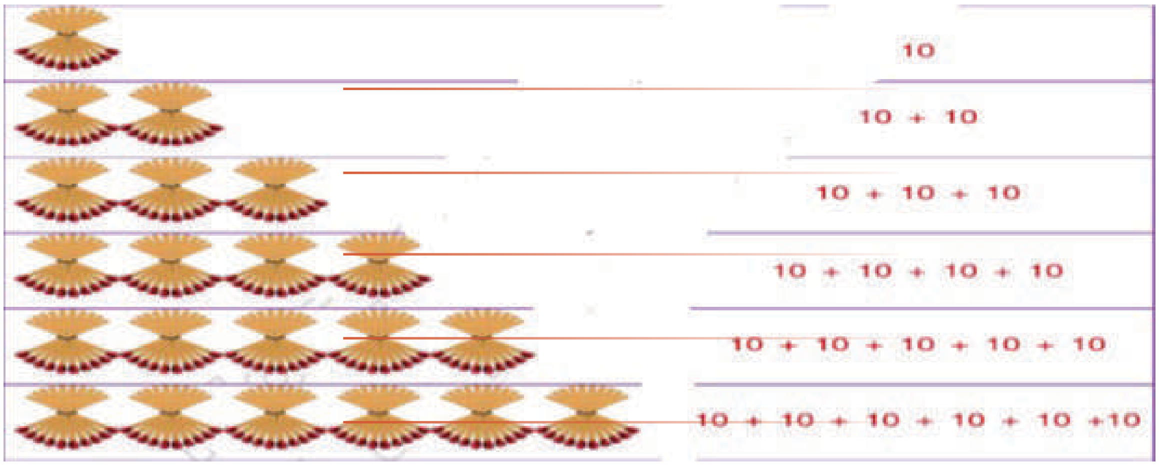

ምሳሌ፡

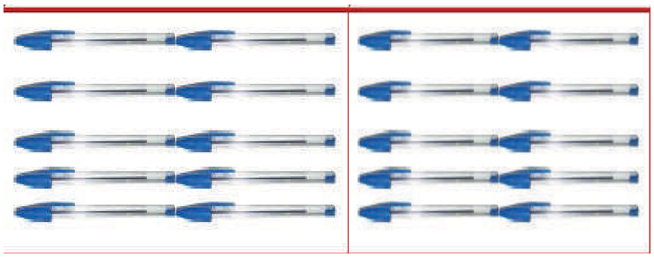

አንድ አስር = 10 10+10 = ሁለት አስሮች

10+10+10 = ሶስት አስሮች

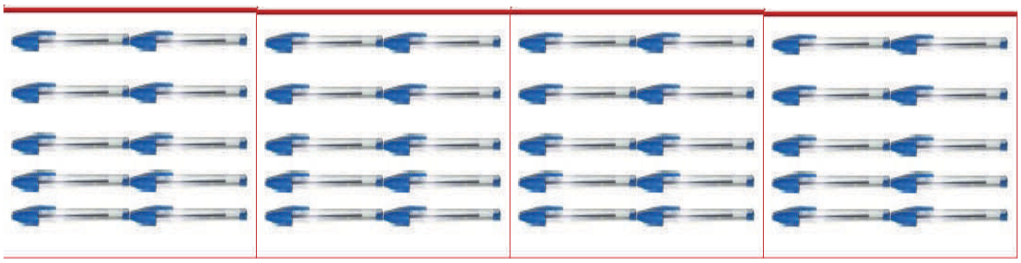

10+10+10+10 = አራት አስሮች

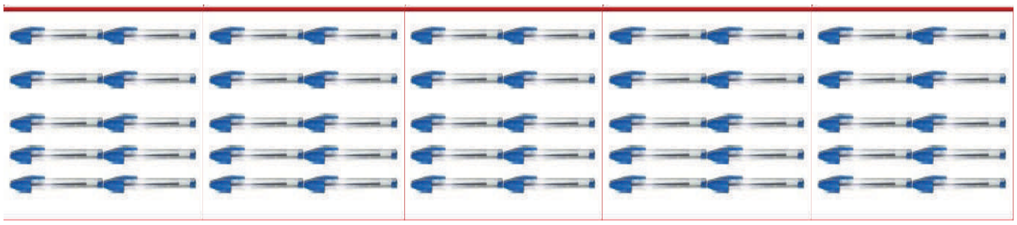

10+10+10+10+10 = አምስት አስሮች

በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

የአስር ድምር	የአስር ብዛት	ሲነበብ
10 = 10	አንድ አስር	አስር
10+10 =20	ሁለት አስሮች	ሃያ
10+10+10 = 30	ሶስት አስሮች	ሰላሳ
10+10+10+10 = 40		
10+10+10+10+10 = 50		
10+10+10+10+10+10 = 60		
10+10+10+10+10+10+10 = 70		
10+10+10+10+10+10+10+10 = 80		
10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 90		
10+10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 100	አስር አስሮች	መቶ

አስተዉሉ፡ 10 ፣ 20 ፣30 ፣ 40 ፣50 ፣60 ፣70 ፣80 ፣ 90 እና 100 የአስር ብዜቶች ናቸው፡፡

መልመጃ 5.1

1. ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ. 10 ፣ 20 ፣__፣__፣50 ፣ __ ፣ __ ፣80 ፣ __ ፣ 100

ለ. 100 ፣ 90 ፣ __፣__ ፣60 ፣ __፣40 ፣ __ ፣ __ ፣10

ሐ. 30 ፧ 40 ፧ __ ፧ __ ፧70 ፧ __ ፧90

መ. 80 ፧ 70 ፧ __ ፧ 50፧ __፧ __፧ 20፧ 10

5.2 ቁጥሮች እስከ 100

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- እስከ 100 ያሉ ቁጥሮችን በቃላቸው መቁጠር።
- ከ21-100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በፊደል እና በአሃዝ መፃፍና ማንበብ።
- በመቁጠሪያ ቁጥሮች ቁጥሮችን መቁጠር።
- እስከ 100 ያሉ ቁጥሮችን ማወዳደር።

ተግባር 5.2

1. ከ 0 እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በቅደም ተከተል

   ሀ. ከትንሹ ወደ ትልቁ ያስቀምጡ

   ለ. ከትልቁ ወደ ትንሹ ያሰቀምጡ

   ሐ. የአስር ብዜቶችን ዘርዝሩ

2. ከ 21 - 100 ያሉ ቁጥሮች ደጋግማችሁ አንብቡ

ከ 20 የሚበልጡ ቁጥሮችን ለመረዳት የሚከተለውን ምሳሌ ማየት ይቻላል

ምሳሌ1፡

35 = 3 አስሮች እና አምስት አንዶች ማለት ነዉ

35 = 30 + 5

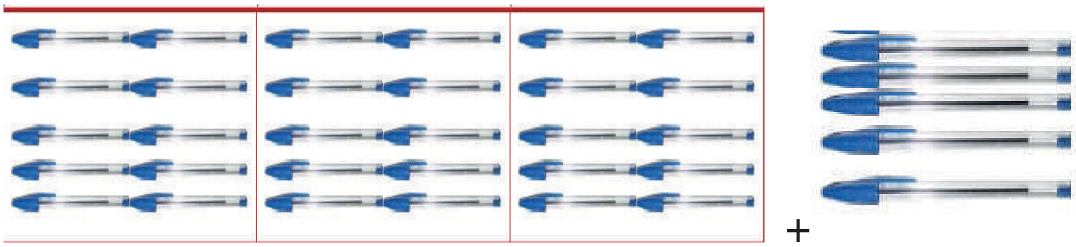

ምሳሌ 2፡

23 = 2 አስሮች እና 3 አንዶች ማለት ነው

23 = 20 + 3

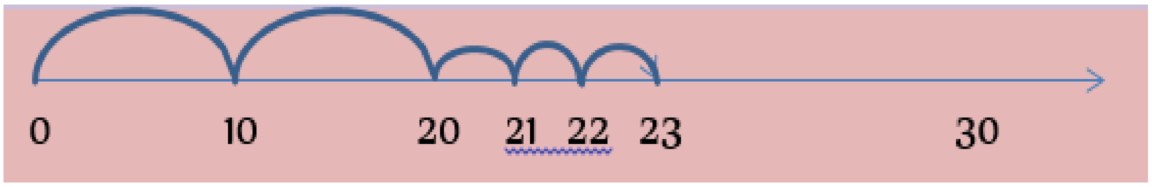

መልመጃ 5.2

ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. 46 = 40 + 6

ለ. 84 = __ + 4

ሐ. __ = 90 + 3

መ. 67 = 60 + __

ሠ. 78 = --- + 8

ረ. 59 =50 + __

5.3 የቁጥሮች ቅደም ተከተል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

የቁጥሮችን ቅደም ተከተል ለመለየት የቁጥር ደረጃ መጠቀም።

- የቁጥሮችን አንጻራዊ ቅርጽ እና አቀማመጥ ዝምድና ለመረዳት ውስጣዊ አስተሳሰብ እና እዉቀታቸውን መጠቀም
- በሙሉ ቁጥሮች ውስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር።

ተግባር 5.3 በሚከተለው ሰንጠረዥ ዉሰጥ የጎደሉትን ባዶ በታዎች ሙሉ።

21	22	23	24			27			30
35		37			40			43	44
51			54	55			58		60

አስተውሉ፡ ከ0 እሰከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

0									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

መልመጃ 5.3

1. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ።

ሀ. 25 ፤ 26 ፤ 27፤ 28 ፤ 29፤ 30 ፤31

ለ. 41 ፤ ___፤43፤ 44 ፤___ ፤ ___፤47 ፤48 ፤___ ፤ 50

ሐ. 63 ፤ 64 ፤ ___ ፤___ ፤ 67 ፤ ___፤69 ፤ 70

መ. 85 ፤ 86 ፤___ ፤___ ፤___ ፤ 90 ፤ ___ ፤ 92

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀመጡ፡፡

ምሳሌ

45 ፤ 43 ፤ 48 ፤ 49 ፤ 40 ፤ 41 ፤ 42 ፤ 44 ፤ 46 ፤ 47

ከትንሹ ወደ ትልቁ፡ 40 ፤ 41 ፤ 42 ፤ 43 ፤ 44 ፤ 45 ፤ 46 ፤ 47 ፤ 48 ፤ 49

ሀ. 63 ፤ ፤61 ፤ 66 ፤ 65 ፤ 68 ፤ 67 ፤ 69 ፤ 62 ፤ 64

ለ. 25 ፤ 21 ፤ 22 ፤ 23 ፤ 29 ፤ 27 ፤ 28 ፤ 26 ፤ 24

ሐ. 73 ፤ 74 ፤ 78 ፤ 77 ፤ 79 ፤ 75 ፤ 72 ፤ 76 ፤ 80

3. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌው መሰረት ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀመጡ፡፡

ምሳሌ 1. በምሳሌው መሰረት የጎደለውን ሙሉ፡፡

45 ፤ 43 ፤ 48 ፤ 49 ፤ 40 ፤ 41 ፤ 42 ፤ 44 ፤ 46 ፤ 47

ከትልቁ ወደ ትንሹ፡ 49 ፤ 48 ፤ 47 ፤ 46 ፤ 45 ፤ 44 ፤ 43 ፤ 42 ፤ 41 ፤ 40

ሀ. 63 ፤ ፤61 ፤ 66 ፤ 65 ፤ 68 ፤ 67 ፤ 69 ፤ 62 ፤ 64

ለ. 25 ፤ 21 ፤ 22 ፤ 23 ፤ 29 ፤ 27 ፤ 28 ፤ 26 ፤ 24

ሐ. 73 ፤ 74 ፤ 78 ፤ 77 ፤ 79 ፤ 75 ፤ 72 ፤ 76 ፤ 80

መ. 99 ፤ 95 ፤ 97 ፤ 96 ፤ 98 ፤ 94 ፤ 93 ፤ 92 ፤ 91

4. የጎደለውን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

61		63			66			69	70
	72		74	75		77	78		
81		83			86		88		90
	92		94			97		99	

በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ፡፡

ምሳሌ፡ 78 > 71   70 <74

95 > 92   45 < 56

63 = 63   36 > 30

ሀ. 89 __96

ለ. 95__85

ሐ. 88__88

መ. 25__27

ሠ. 62__43

ረ. 38__32

5.4 የአንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- በሙሉ ቁጥሮች ውስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር፡፡
- የአንዶችና የአስሮችን የቤት ዋጋ ለመግለጽ ቅርጾችን መጠቀም ፡፡
- ባለሁለት አሀዝ ቁጥሮችን የቤት ዋጋ ለመገንዘብ ሙሉዎችንና ከፊሎችን በማደባለቅ መቁጠር፡፡

ተግባር 5.4 ቀጥሎ ያሉትን የምስሎች ብዛት ቁጠሩ፡፡

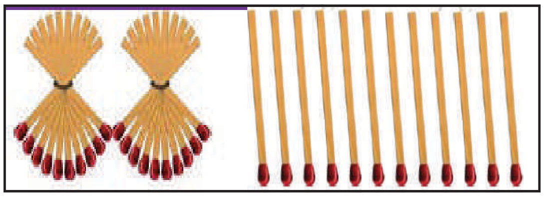

26 ______

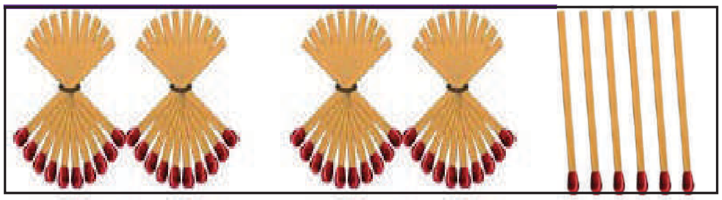

______

በምሳሌው መሰረት ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ለምሳሌ፡

ሃያ ስድሰት ሁለት አስርና ስድስት አንዶች አሉት እንደ ማለት ነዉ፡፡

ሀ. ሰባ ስምንት = ---------- አስሮች እና ---- አንዶች

ለ. ሰማኒያ= --------- አሰሮች እና ---- አንዶች

ሐ. ዘጠና አራት = --------- አስሮች እና ---- አንዶች

አስተዉሉ

በሁለት አሃዞች የሚገለፁ ቁጥሮች የአስር ቤትና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸው፡፡

በቀኝ በኩል ያለው የአንድ ቤት ሲሆን በግራ በኩል ያለው የአስር ቤት ነው፡፡

ምሳሌ፡

ቁጥር	የቤት ዋጋ	
	የአስር ቤት	አንድ ቤት
82	8	2
98	9	8

መለመጃ 5.4

1. ከላይ በተሰጠው ምሳሌ መሰረት የሚከተለውን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

ቁጥር	የአስር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
93		
70		
84		
29		

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች የቤት ዋጋቸውን በመጠቀም አወዳድሩ፡፡

ምሳሌ፡ 1

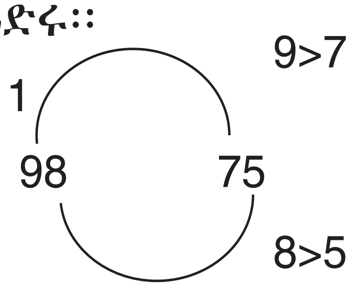

ይህ ማለት 9 አስሮች ከ7 አስሮች ይበልጣሉ ማለት ነው፡፡

ስለዚህ 98 > 75

ምሳሌ፡ 2

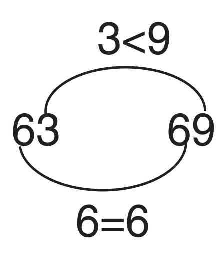

ይህ ማለት 6 አስሮች ከ6 አስሮች እኩል መሆናቸውና 3 አንዶች ከ9 አንዶች እንደሚያንሱ ያሳየናል።

ስለዚህ 63 < 69

ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. 69 ----- 84   ሐ. 27 ---- 25

ለ. 99 --- 78   መ. 81 ---- 84

አስተዉሉ፡

ቁጥሮችን የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ማወደደር ይቻላል።

ስናወዳድር የአስር ቤት ዋጋ እኩል ከሆኑ የአንድ ቤት ዋጋን እናወዳድራለን፡

የምዕራፍ 5 ማጠቃለያ

- የአስር ብዜቶች እስከ 100

  ከትንሹ ወደ ትልቁ 10 ፣ 20 ፣ 30 ፣ 40 ፣ 50 ፣ 60 ፣ 70 ፣ 80 ፣ 90 ፣ 100

  ከትልቁ ወደ ትንሹ፡ 100 ፣ 90 ፣ 80 ፣ 70 ፣ 60 ፣ 50 ፣ 40 ፣ 30 ፣ 20 ፣ 10

- ባለ ሁለት አህዝ ቁጥሮች የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸው፡፡
- ቁጥሮችን የቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ማወዳደር ይቻላል፡፡
- ትልቁ ባለ ሁለት አህዝ ቁጥር 99 ነው፡፡
- ትንሹ ባለ ሁለት አህዝ ቁጥር 10 ነው፡፡

የምዕራፍ 5 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

   ሀ . 56 ፣ 58 ፣ 57 ፣ 59 ፣ 63 ፣ 62 ፣ 61 ፣ 60

   ለ. 45 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 46 ፣47 ፣50

   ሐ. 25 ፣ 24 ፣ 28 ፣ 29 ፣ 21 ፣22 ፣ 23 ፣ 26 ፣ 27

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

   ሀ . 56 ፣ 58 ፣ 57 ፣ 59 ፣ 63 ፣ 62 ፣ 61 ፣ 60

   ለ. 45 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 46 ፣47 ፣50

   ሐ. 25 ፣ 24 ፣ 28 ፣ 29 ፣ 21 ፣22 ፣ 23 ፣ 26 ፣ 27

3. ባዶ ቦተውን ሙሉ፡፡

ሀ. 10 ፤20 ፤ __፤ __ ፤ 50 ፤__ ፤__ ፤80

ለ. 30 ፤ 40 ፤__ ፤ 60 ፤ __ ፤ __ ፤ 90

ሐ. 70 ፤ __ ፤ 50 ፤ __ ፤ 20

መ. 25 ፤ 26 ፤ --- ፤ 28 ፤ __ ፤ __ ፤ 31

4. የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ በተሰጠው ቦታ ሙሉ፡፡

በፊደል	በአሀዝ	የአስር ቤት	የአንድ ቤት
አርባ አምስት	45		
አምሳ ሰባት	57		
ሰባ ስምንት	78		
ሰማኒያ ስድስት	86		
ዘጠና ሶስት	93		

የቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 35 __ 40

ለ. 92 __ 97

ሐ. 55 __ 54

መ. 31 __31

ሠ. 68 __ 23

ረ. 86 __ 86

ምዕራፍ ስድስት

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ

የመማር ውጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ድምራቸው እስከ 100 ያሉ ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች መደመር ትችላላችሁ፡፡
- ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች ላይ ባለአንድ አሀዝ እና ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ ትችላላችሁ፡፡
- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መከፋፈልና መደባለቅን በመጠቀም መደመርና መቀነስ ለመፍታት የተለያዩ ሃሳባዊ ስነ ዘዴዎችን መጠቀም ትችላላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በምዕራፍ ሶስት እና አራት ከዜሮ እስከ ሃያ ያሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ ተምራችኋል፡፡በዚህ ምዕራፍ አስከ መቶ በሰፊው ትማራላችሁ፡፡ምዕራፉም የሚጀምረው ያለፈውን ክለሳ ይሆን ዘንድ ከዜሮ አስከ ሃያ ያሉትን ቁጥሮች በመደመር እና በመቀነስ ነው፡፡

6.1 ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር፡፡

ተግባር 6.1 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 3+5 ለ. 5+9 ሐ. 4+7 መ. 7+8

ቁጥር መስመርን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 46+6

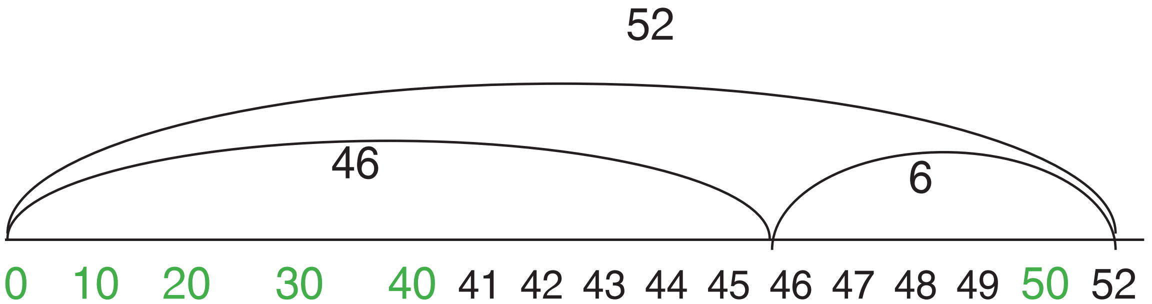

በምስሎች ሲገለፅ

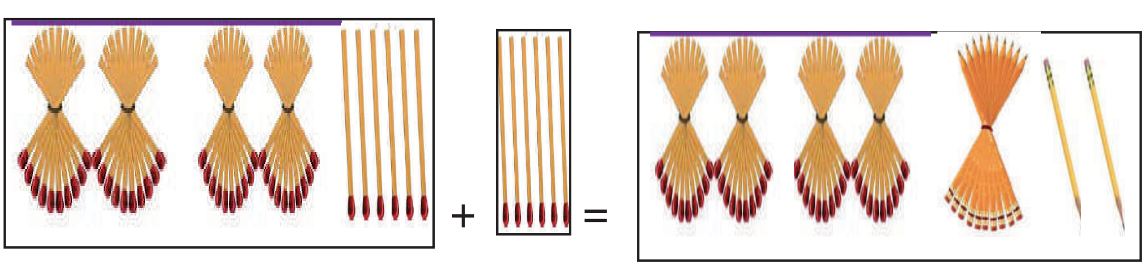

ለ. 37+6

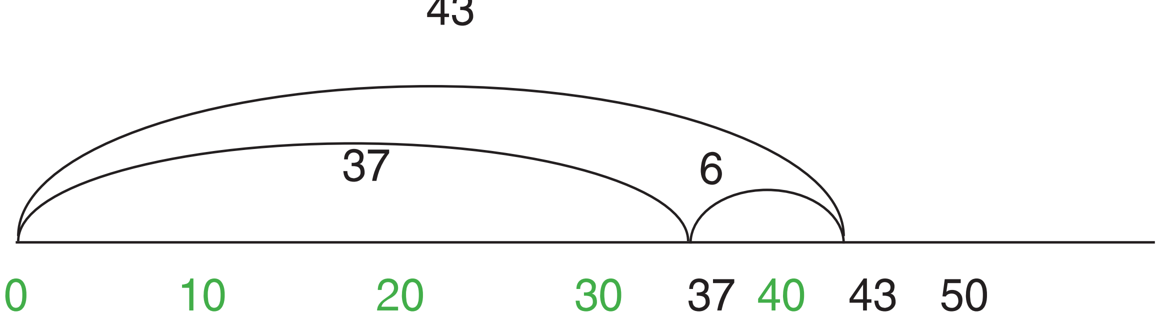

በምስል ሲገለፅ

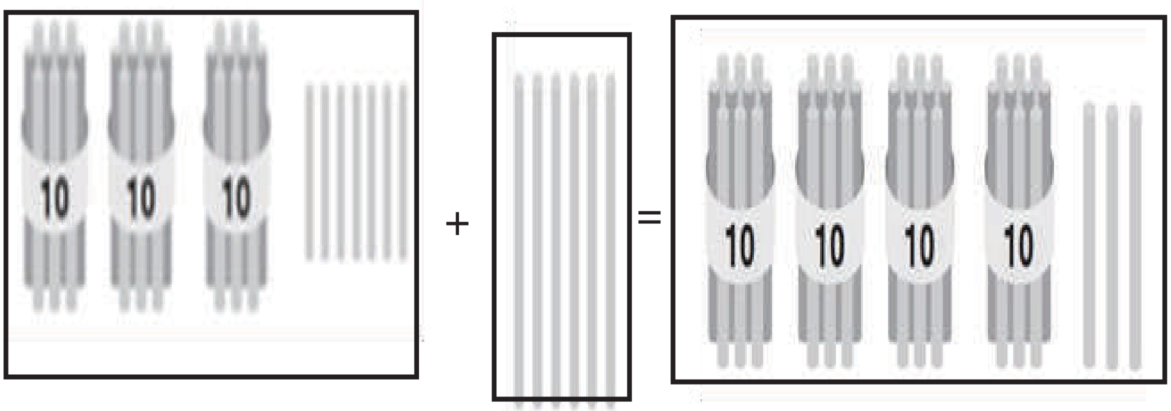

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 37 + 6

37 + 6 ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች + 6 አንዶች

7 አንዶች እና 6 አንዶች = 13

13 = አንድ አስር እና 3 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

3 እና 1 አሰሮች = 4 አሰሮች + 3 አንዶች=4 አስሮች + 3 አንዶች = 43

ስለዚህ 37 + 6 = 43

ለ. 30+5

35 = 3 አስሮች እና አምስት አነዶች ማለት ነው

35 = 30 + 5

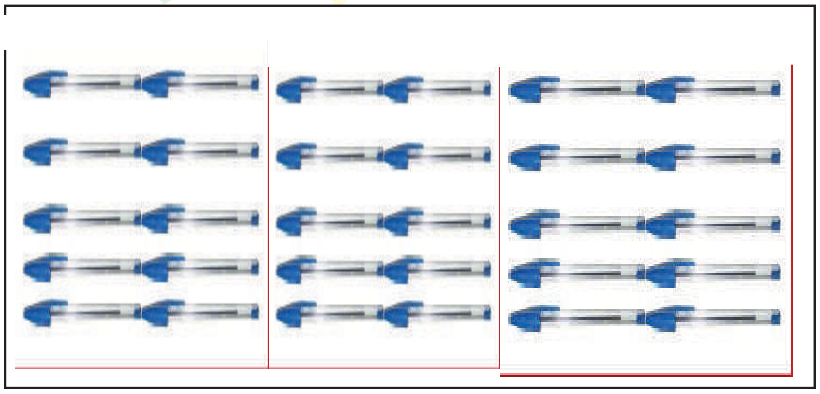

+

=

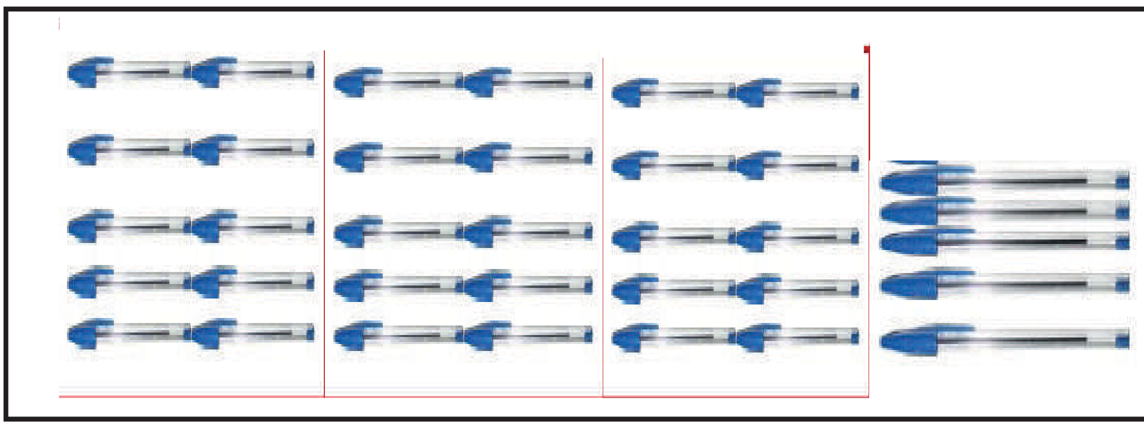

አስተውሉ፡

የቤት ዋጋቸን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መደመር ይቻላል፡፡

ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መደመር

ምሳሌ ሀ.

$$\begin{array}{r} 35 \\ +3 \\ \hline 38 \end{array}$$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 + 3	3	5
		3
	3	8
	= 38	

ለ.

$$\begin{array}{r} 45 \\ 2 \\ \hline 47 \end{array}$$

ወይም

45 + 2	10 ቤት	1 ቤት
	4	5
		2
	4	7
	= 47	

መልመጃ 6.1

1. የሚከተሉትን በምሳሌው መሰረት ደምሩ።

ሀ. 35 + 3
ለ. 25 + 6
ሐ. 48 + 1
መ. 85 + 8
ሠ. 63+4
ረ. 42+5

2. በምሳሌው መሰረት በዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. 45 +3 = 48
ለ. 56 + ---- = 59
ሐ. --- + 7 = 68
መ. 75 + -- = 78
ሠ. 92 + 5 = ----
ረ. 23 + --- = 29

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 41 + 3	77
ለ. 46 + 2	48
ሐ. 54 + 5	79
መ. 73 + 4	44
ሠ. 73 + 6	59

6.2. ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ።

ተግባር 6.2 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. 15 - 3 ሐ. 10 - 3

ለ. 8 - 4 መ. 17 - 8

የቁጥር መስመር በመጠቀም ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥር ባለ አንድ አሃዝ ቁጥር መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 37 - 5

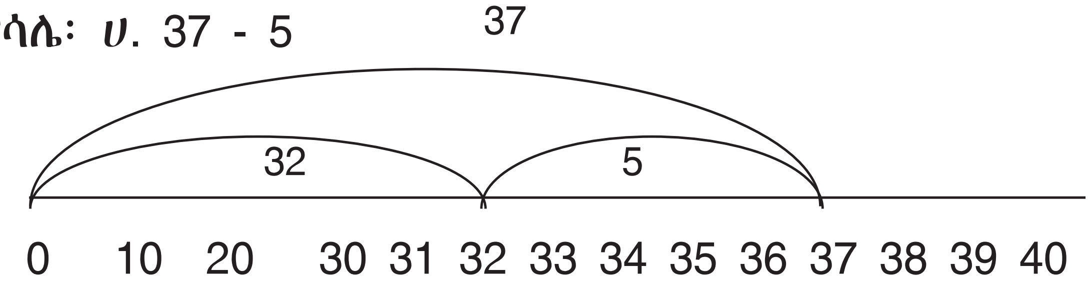

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 36 - 4

36 - 4 ማለት 3 አስሮች እና 6 አንዶች - 4 አንዶች

ከ 6 አንዶች 4 አንዶች ሲቀነስ = 2 አንዶች

3 አስሮች እና 2 አንዶች = 32

ስለዚህ 36 - 4 = 32

አስተዉሉ፡
የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል፡፡
ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣አስር ቤትን ከአስር ቤት መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 35
-3
32

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 - 3	3	5
		3
	3	2
	= 32	

ለ. 45
-2
=43

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
45 - 2	4	5
		2
	4	3
	= 43	

መልመጃ 6.2

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 35 - 3   መ. 85 - 5
ለ. 25 - 4   ሠ. 69 - 4
ሐ. 48 - 1   ረ. 48 - 5

2. በምሳሌው መሰረት በዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 - 3 = 42   መ. 75 - __= 71
ለ. 56 -__ = 53   ሠ. 95 - 5 = ___
ሐ. __ - 7 = 62   ረ. 23 - --- = 21

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ፡፡

ሀ. 46 - 3	72
ለ. 46 - 2	44
ሐ. 54 - 3	51
መ. 78 - 4	43
ሠ. 79 - 7	74

6.3 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥርን መደመር፡፡

ተግባር 6.3 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 34 + 5　　　　ሐ. 85 + 4

ለ. 25 + 3　　　　መ. 63 + 5

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 37 + 19

37+19 ማለት

3 አስሮች እና 7 አንዶች + 1 አስር እና 9 አንዶች

7 አንዶች እና 9 አንዶች = 16 አንዶች

16 = አንድ አስር እና 6 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

3 አስሮች፣ 1 አስር እና 1 አስር = 5 አስሮች

እንደሁም 6 አንዶች

5 አስሮች + 6 አንዶች = 56

ስለዚህ 37 + 19 = 56

በምስል ሲገለፅ

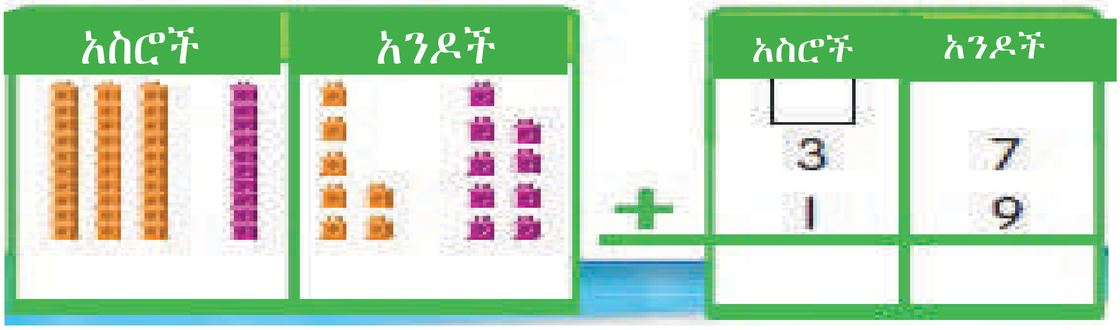

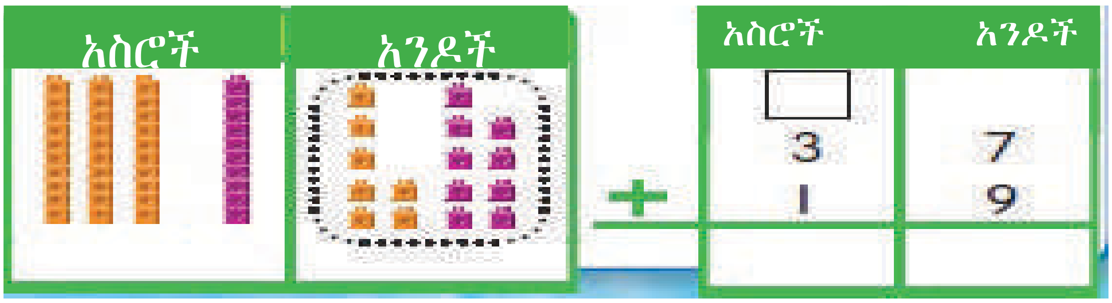

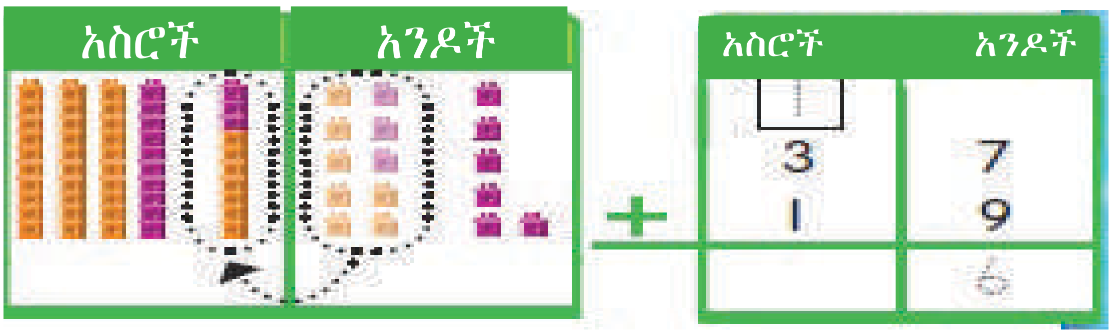

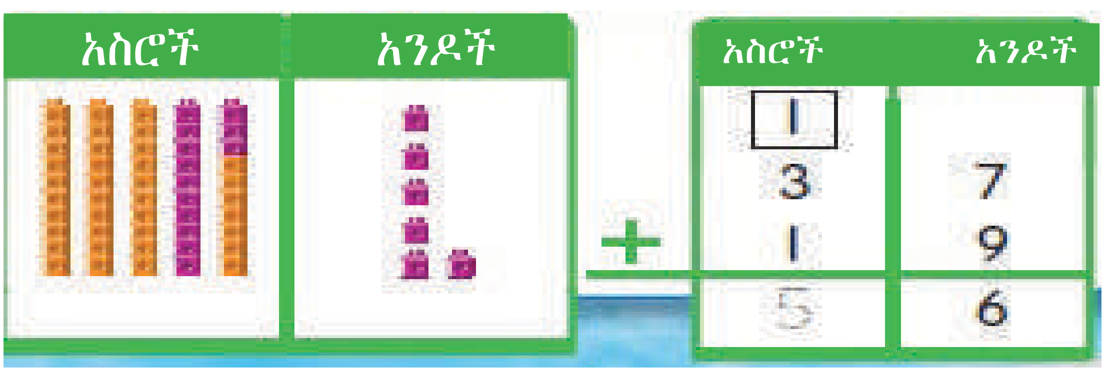

አስተዉሉ

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መደመር ይቻላል፡፡

ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መደመር

ምሳሌ ሀ.

$$\begin{array}{r} 35 \\ +13 \\ \hline 48 \end{array}$$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	3	5
	1	3
35 + 13	4	8
	= 48	

ለ. 47
+32
79

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
47 + 32	4	7
	3	2
	7	9
	= 79	

መልመጃ 6.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 35 + 43
ለ. 25 + 33
ሐ. 48 +21
መ. 53 + 32
ሠ. 85 + 14
ረ. 63+24
ሰ. 42+35
ሸ. 48 + 31

2. በምሳሌው መሰረት በዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 + 13 = 58
ለ. 56 + ---- = 77
ሐ. --- + 17 = 68
መ. 75 + -- = 89
ሠ. 82 + 17 = ----
ረ. 23 + --- = 54

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ፡፡

ሀ. 41 + 13 — 68
ለ. 46 + 22 — 95
ሐ. 54 + 25 — 79
መ. 73 + 24 — 54
ሠ. 73 + 26 — 97
ረ. 83 + 12 — 99

6.4. ባለ ሁለት አሃዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡
- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥርን መቀነስ፡፡

ተግባር 6.4 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 35 - 3 ሐ. 85 - 5

ለ. 25 - 4 መ. 69 - 4

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 37 - 15

37 - 15 ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች - 1 አስሮች እና 5 አንዶች

7 አንዶች - 5 አንዶች = 2 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀናነስ

3 አስሮች - 1 አሰር = 2 አስሮች

2 አስሮች + 2 አንዶች = 22

ስለዚህ 37 - 15 = 22

ለ. 38 — 20

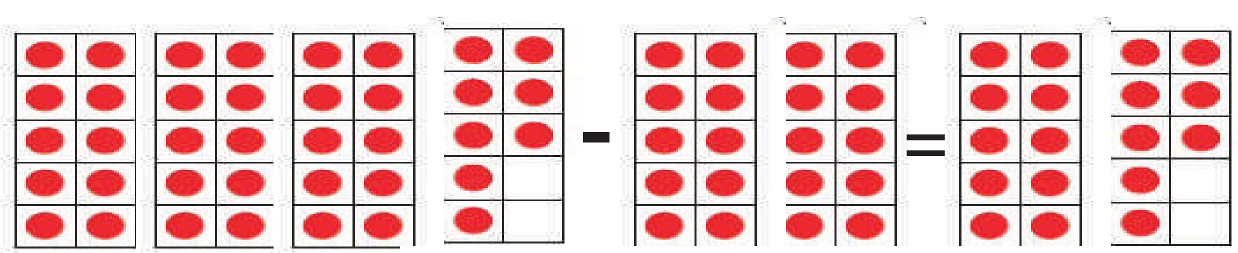

ሐ. 86 - 13

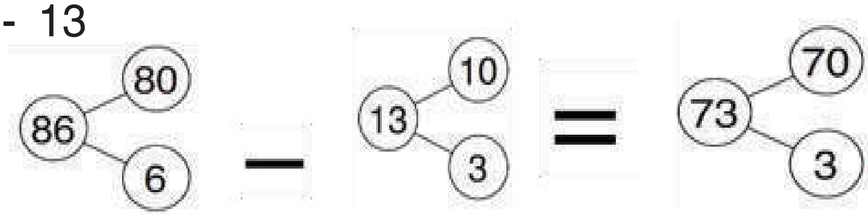

አስተዉሉ

የቤት ዋጋቸውን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል። ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 35
-13
=22 ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 — 13	3	5
	1	3
	2	2
	= 22	

ለ. 45
-32
=13 ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
45 - 32	4	5
	3	2
	1	5
	= 13	

መልመጃ 6.4

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. 45 - 43 ሠ. 85 - 14

ለ. 55 - 33 ረ. 66 - 24

ሐ. 48 - 2 1 ሰ. 42 - 31

መ. 53 - 32 ሸ. 48 — 31

2. በምሳሌው መሰረት በዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. 45 - 13 = 32 መ. 75 -- = 51

ለ. 56 - ---- = 41 ሠ. 99 - 15 = ----

ሐ. --- 17 = 52 ረ. 86 --- = 63

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 48 - 13	81
ለ. 46 - 12	62
ሐ. 54 - 11	52
መ. 93 - 41	35
ሠ. 76 - 14	43
ረ. 93 - 12	34

6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት

ተግባር 6.5 17 ከረሚላዎች አለኝ።

6 ለጓደኞቼ ብሰጥ የሚቀረኝ ስንት ነው?

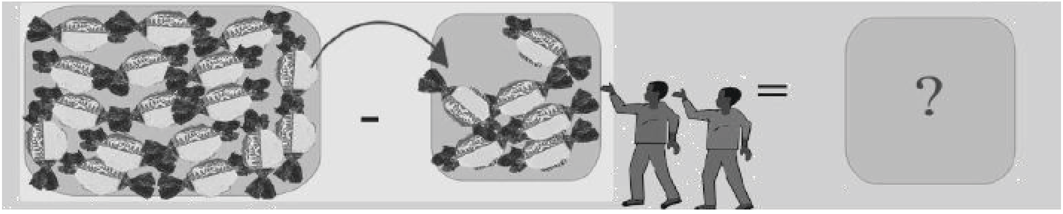

ምሳሌ፡ 12 ወፎች ዛፍ ላይ ነበሩ፡፡ ሌሎች አምስት ወፎች ተጨመሩባቸዉ፡፡ አጠቃላይ ዛፉ ለይ ያሉ ወፎች ስንት ናቸው?

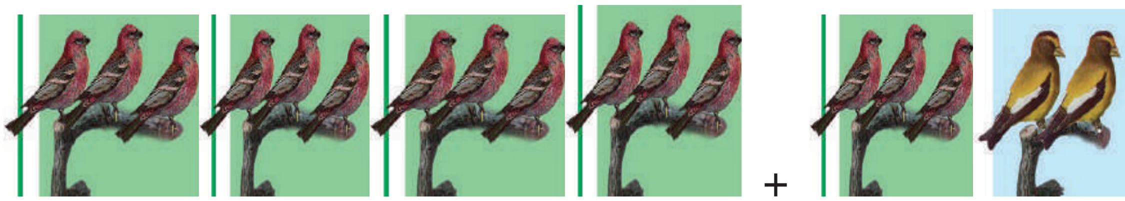

12 + 5

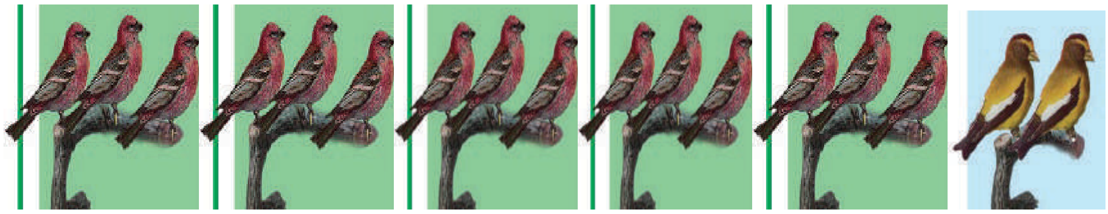

= 17

መልመጃ 6.5

1. ተማሪ ካሌብ 38 ብዮች አሉት፡፡ አምስት ብይ ለወንድሙ ሰጠ፡፡ ካሌብ ስንት ብዮች ይቀሩታል?
2. በመኪና ውስጥ 76 ሰዎች ነበሩ፡፡ መንገድ ላይ 11 ሰዎች ወረዱ፡፡ ስንት ሰዎች መኪና ዉስጥ ይቀራሉ?
3. ለይላ 30 ችግኞችን ተከለች፡፡ ዳዊት ደግሞ 8 ችግኞችን ተከለ፡፡ ሁለቱም አጠቃላይ ስንት ችግኞች ተከሉ?
4. በአንድ ክፍል ውስጥ 35 ወንድ እና 14 ሴት ተማሪዎች አሉ፡፡ አጠቃላይ ክፍል ውስጥ ስንት ተማሪዎች አሉ?

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለመቀነስ እና ለመደመር የምንጠቀማቸዉ ዘዴዎች፡

- ✓ የቁጥር መስመር በመጠቀም
- ✓ አስሮች እና አንዶችን በመለያየት
- ✓ የቁጥሮች ቤት ዋጋ በመጠቀም

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 35 + 13	ሠ. 85 + 14
ለ. 25 + 33	ረ. 63+24
ሐ. 8 +21	ሰ. 42+35
መ. 53 + 12	ሸ. 48 + 31

2. ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 + 13 = __	መ. 75 + __ = 89
ለ. 56 + __ = 77	ሠ. 92 + 5 = __
ሐ. --- + 7 = 58	ረ. 23 + __ = 54

3. በምሳሌው መሰረት አዛምዱ፡፡

ሀ. 41 + 13	28
ለ. 6 + 22	21
ሐ. 54 - 20	34
መ. 73 - 22	54
ሠ. 3 + 26	51
ረ. 23 - 2	29

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ።

ሀ. 35 - 3
ለ. 25 - 4
ሐ. 48 - 17
መ. 53 - 22
ሠ. 85 - 5
ረ. 69 - 4
ሰ. 48 - 25
ሸ. 95 - 22

5. ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ. 45 - 3 = __
ለ. 56 - __ = 53
ሐ. __- 27 = 62
መ. 75 - __ = 71
ሠ. 95 - 15 = ----
ሰ. 23 - __ = 21

6. በ2011 ዓ.ም በቱላ ክፍለ ከተማ 22 ሕጻናት ተወለዱ። በታቦር ክፍለ ከተማ 65 ሕጻናት ተወለዱ። አጠቃላይ ስንት ሕጻናት ተወለዱ?

7. የኤች አይ ቪ ቫይረስ ምርመራ ከተደረገላቸው 86 ሰዎች ውስጥ ቫይረሱ የተገኘባቸው 13 ሰዎች ናቸው። በቫይረሱ ያልተያዙ ሰዎች ስንት ናቸው?

ምዕራፍ ሰባት

የተለመዱ ቅርጾች

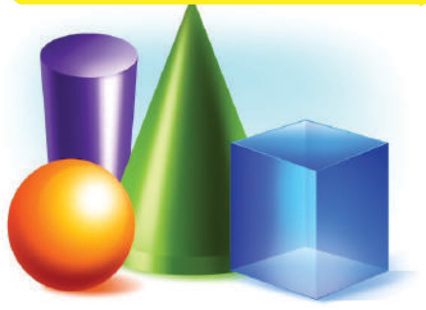

የመማር ዉጤቶች፣ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ ትለያላችሁ፡፡
- እንደ ግማሽ ክብ፣ዳይመንድ፣ሞላላ፣ባለአምስት ጎን እና ባለስድስት ጎን በማለት ትለያላችሁ፡፡
- የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸዉ ቃላት ትገልጻላችሁ፡፡

መግቢያ፡

ቅርጽ አሰፈላጊ ከሆኑት የሂሳብ ክፍል ዉስጥ አንዱ ነው፡፡በየዕለቱ ከምናስተውለው የደብተራችን ፣ የሰሌዳ ፣ የመማሪያ ክፍል፣ የቤታችሁ ወለልና ኮርኒስ ቅርጾች ናቸዉ፡፡ ስለሆነም በዚህ ምዕራፍ ዉስጥ ስለነዚህ ቅረጾች ስምና ባህሪይ ትማራላችሁ፡፡

7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ መለየት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት

- ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች በስማቸው መለየት፡፡

ተግባር 7.1 የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም ጥያቄዎቹን ተወያዩባቸዉ።

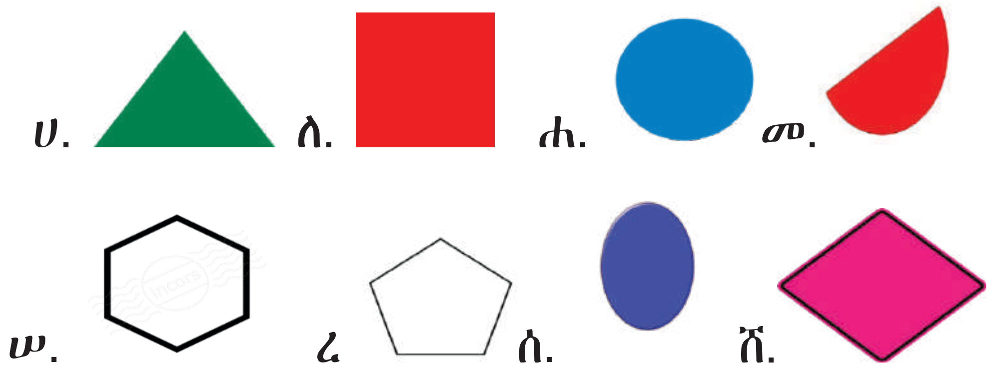

ሀ. የመማሪያ ስሌዳችሁ ቅርጽ ከየትኛው ምስል ጋር ይመሳሰላል?

ለ. የሂሳብ መፅሀፋችሁ ቅርጽ ከየትኛዉ ምስል ጋር ይመሳሰላል?

ሐ. በመኖሪያ ቤታችሁ አካባቢ ከነዚህ ምስሎች ጋር የሚመሳሰሉ ነገሮች ካሉ ዘርዝሩ።

አስትዉሉ፤

በምስልሀ ላይ ያለው ጎነ ሶስት ይባላል።

ምስል ለ ላይ ያለው ጎነ አራት ይባላል።

ምስል ሐ ላይ ያለው ክብ ይባላል።

ምስል መ ላይ ያለው ግማሽ ክብ ይባላል።

ምስል ሠ ላይ ያለው ጎነ ስድስት ይባላል።

ምስል ረ ላይ ያለው ጎነ አምስት ይባላል።

ምስል ሰ ላይ ያለው ሞላላ ይባላል።

ምስል ሸ ላይ ያለው ዳይመንድ ይባላል፡

መልመጃ 7.1

በምሳሌው መሰረት ቅርጾችን ከስማቸው ጋር አዛምዱ::

ዳይመንድ

ጎነ ሶስት

ክብ

ግማሽ ክብ

ጎነ አምስት

ሞላላ

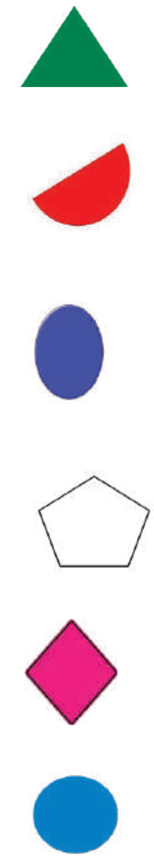

7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸውን ምስሎች መሳል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት:

- ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች መሳል::

ተግባር 7.2.

1. በደብተራችሁ ላይ ጎነ ሶስት እና ጎን አራት ምስሎችን ስላችሁ አሳዩ::

2.የሚከተሉትን ነጠብጣቦች በመጠቀም ምስሎችን አድምቃችሁ ሳሉ::

ሀ.

ለ. 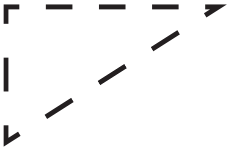

ሐ.

መ. 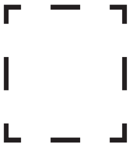

7.3. የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- መለያና ጎን በመጠቀም ቅርጾችን መግለጽ፡፡
- የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸው ቃላት መግለጽ፡፡

ተግባር 7.3 ጎነ ሶስትና ጎነ አራት ስንት ስንት ጎኖች አላቸው፡፡

አስተዉሉ

ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል፡፡

ሁለት የተለያዩ ጎኖች በመገናኘት አንግል ይመሰርታሉ፡፡

ጎን ያላቸዉ ቀርጾች

ጎነ ሶስት

ጎነ አራት

ጎነ አምስት 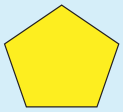

ጎነ ስድስት 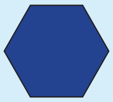

ግማሽ ክብ 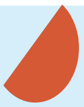

ዳይመንድ

ጎን የሌላቸዉ ቅርጾች

ክብ

ሞላላ

ምሳሌ፡

ሀ.

3 ጎኖች

3 መገናኛዎች

3 አንግሎች

ለ.

6 ጎኖች

6 መገናኛዎች

6 አንግሎች

መልመጃ 7.2

በምሳሌው መሰረት በሚከተለው ሰንጠረዥ ውስጥ ላሉት ቅርጾች የጎን ብዛት እና መለያ ብዛት ፃፉ፡፡

ቅርጾች	የጎን ብዛት	የመገናኛ ብዛት	የአንግል ብዛት
	1	የለውም	የለውም
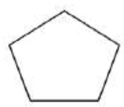			

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ

ሶስት ጎኖች ያለው ምስል ጎነ ሶስት ይባላል፡፡

አራት ጎኖች ያለው ምስል ጎነ አራት ይባላል፡፡

አምስት ጎኖች ያለው ምስል ጎነ አምስት ይባላል፡፡

ስድስት ጎኖች ያለው ምስል ጎነ ስድሰት ይባላል፡፡

ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል፡፡

ሁለት በተለያዩ ጎኖች የጋራ መነሻ መካከል ለይ አንግል ይመሰረታል፡፡

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌው መሰረት የምስሉን ስም ከጎን ብዛቱ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. ጎን አራት	3 ጎን
ለ. ጎነ ሶስት	6 ጎን
ሐ. ጎነ ስድሰት	4 ጎን
መ. ጎነ አምስት	5 ጎን

2. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

የጎን ብዛት	ስም	የመገናኛ ብዛት	ቅርጽ
ሶስት ጎን	ጎነ ሶስት	3	
አራት ጎን			
አምስት ጎን			
ስድስት ጎን			

3. የሚከተሉትን ምስሎች ጎን ያላቸው እና የሌላቸው በማለት ለዩ፡፡

ሀ. ለ. ሐ. መ. ሠ 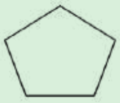

4. የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ፡፡

ሀ. 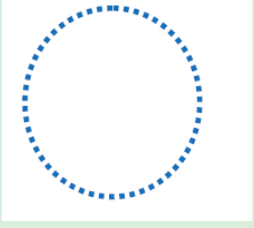 ለ. 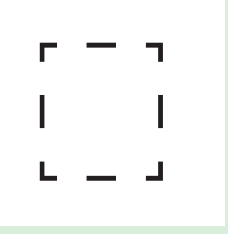 ሐ. 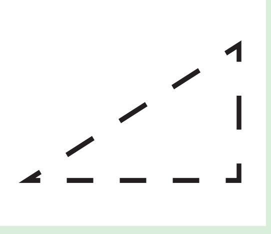

ምዕራፍ ስምንት

ንድፎች

1 1

2 2 2

3 3 3 3

የመማር ዉጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ፡

- ተደጋጋሚ ንድፎችን ትገነዘባላችሁ፡፡
- ተደጋጋሚ ንድፎችን ትሠራላችሁ፡፡

መግቢያ

ከዚህ በፊት በምዕራፍ ሁለት ወደ ፊት ወይም ወደኋላ በ2፣በ2 እና በ3፣በ3 እየዘለሉ መቁጠር ወይም መፃፍን ተምራችኋል፡፡ በዚህ ምዕራፍ ደግሞ ንድፍ በሚለው ርዕስ ስር በቁጥር ፣በምስል እና በቀለም ድግግሞሽን ወይም ቅደም ተከተል ትማራላችሁ፡፡

8.1 ንድፎችን መገልበጥ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከሁለት በላይ ያላቸውን ንድፎች መገልበጥ፡፡

ተግባር 8.1

1. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በ2 እና በ3 በመዝለል ቁጠሩ፡፡

2.የሚከተሉትን ምስሎች ስንት ስንት ጊዜ እንደተደጋገሙ ጻፉ፡፡

ሀ. ለ. ሐ. 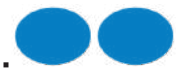

3. የሚከተሉትን ምስሎች በደብተራችሁ በመገልበጥ በተለያየ ቀለም ቀቡዋቸው፡፡

ሀ. 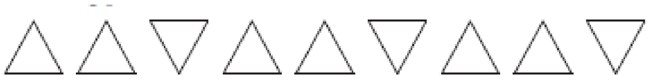

ለ. 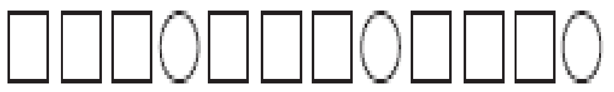

ሐ. 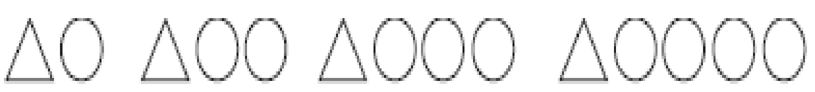

አስተዉሉ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነው፡፡

መልመጃ 8.1

የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ፡፡

ሀ.

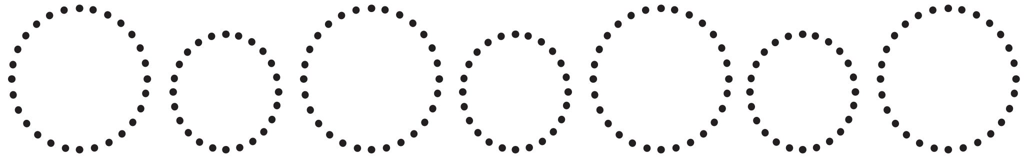

ለ.

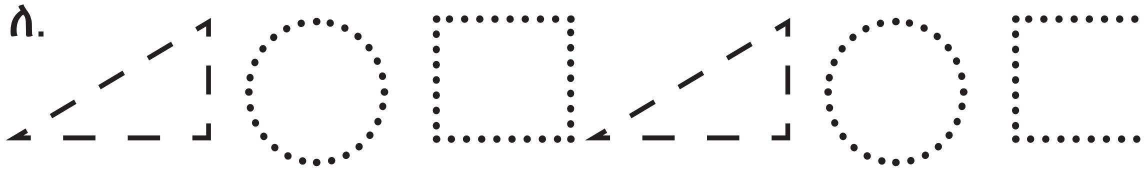

ሐ.

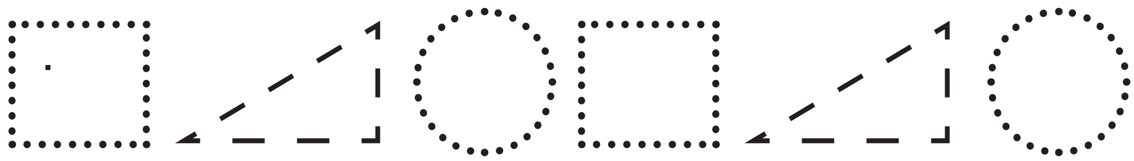

8.2 ንድፎችን ማስቀጠል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ንድፎችን ማስቀጠል።

ተግባር 8.2 የሚከተሉትን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. 2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ ----፣ 10

ለ. 20 ፣ 17 ፣ 14 ፣ ---- ፣ 8

ሐ. □△○⬡□△○⬡□△○⬡___

መልመጃ 8.2 በባዶ ቦታው የጎደለውን ሙሉ።

ሀ. 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣__፣ __

ለ. ____፣ ____ ፣____

ሐ. 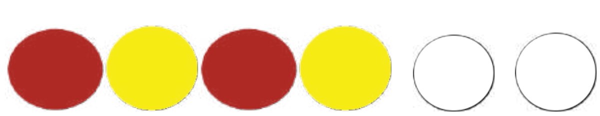

መ 3 ፣ 6 ፣9 ፣__ ፣ __

ሠ. ____፣ ____ ፣____

ረ. 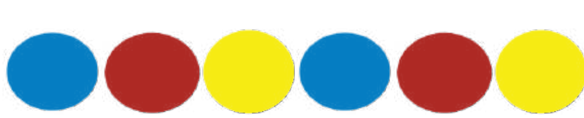 ____፣ ____ ፣____

8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር፡፡

ተግባር 8.3

ሀ. እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ10 በ10 በመዝለል ፃፉ፡፡

ለ. እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ3 በ3 በመዝለል ፃፉ፡፡

የሚከተሉትን ንድፎች ተመልከቱ፡፡

ሀ. 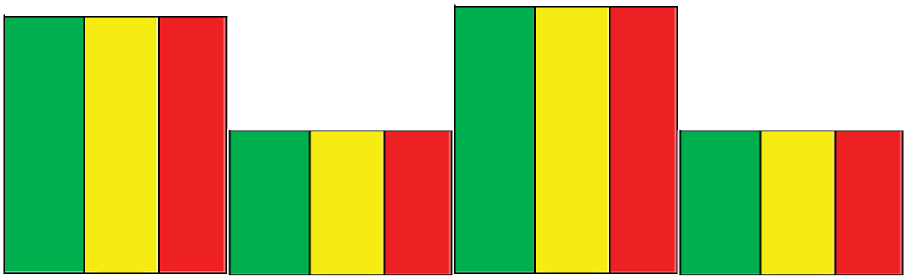

ለ. 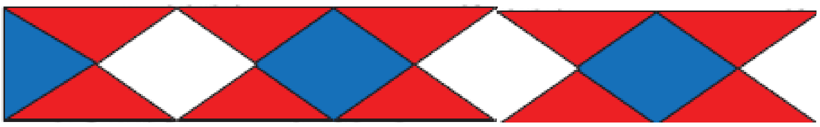

መልመጃ 8.3

ከላይ የተሰጡትን ምስሎች መሰረት በማደረግ በአካበቢያችሁ የሚገኙ ምሰሎችን ደጋግማችሁ በመሳል የተለያየ ቀለም ቀቡ፡፡

የምዕራፍ 8 ማጠቃለያ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነዉ።

የምዕራፍ 8 የማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛዉ ቁጥር ሙሉ።

   ሀ. 10 . 20 ፣ 30 ፣ ---- ፣ ----

   ለ. 3 ፣ ፣6 ፣ 9 ፣ ----- ፣ ----

   ሐ. 18 ፣ 16 ፣ ----- ፣ ----- ፣ -----

2. የሚከተሉትን ምስሎች ቀጥሎ ባሉት ባዶ ቦታዎች መቀባት ያለባቸውን ቀለሞች ቀቡ።

ሀ. 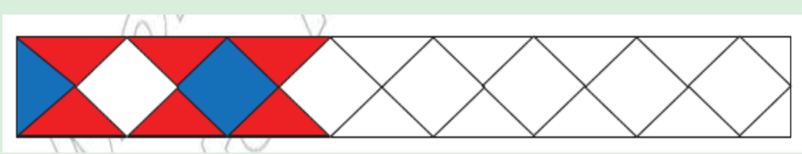

ለ. 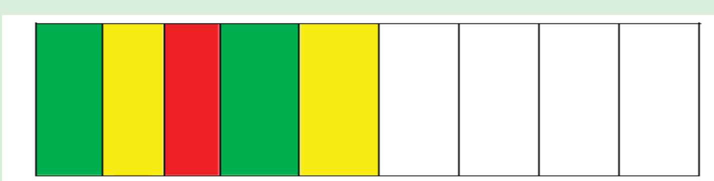

ሐ. 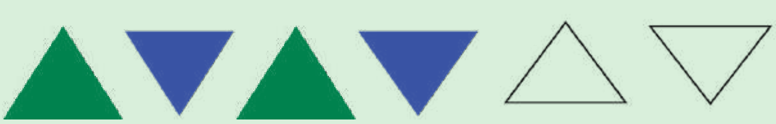

ምዕራፍ ዘጠኝ

ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት

የመማር ውጤቶች፡ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ባህላዊ የመለኪያ ምድቦችን በመጠቀም ርዝመትን፣መጠነ ቁስና ይዘትን ትለካላችሁ፡፡
- የቁሶችን ርዝመታቸው፣መጠነ ቁሳቸዉንና ይዘታቸውን መሰረት በማድረግ ታወዳድራላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በዚህ ምዕራፍ ስር በዕለት ተዕለት ኑሮአችሁ ውስጥ ስትጠቀሙባቸው የነበሩትን ባህላዊ የርዝመት ፣ መጠነ ቁስ እና የይዘት መለኪያ መሳሪያዎች ውስጥ ጥቂቶቹን ትማራላችሁ፡፡

9.1 ባህላዊ የኢትዮጵያ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

ርዝመትን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪያዎች መለካትና በሳንቲ ሜትር እና በሜትር መለካት

የቡድን ስራ፡

1. የሂሳብ ደብተራችሁንና ሂሳብ መፅሀፋችሁን በስንዝራችሁ ለኩ፡፡
2. ባህላዊ የርዝመት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ተወያዩበት፡

አስተዉሉ፡

ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ውስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ስንዝር
4. ጫማ
2. ክንድ 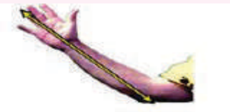
5. ገመድ
3. እርምጃ

በተጨማሪም ርዝመትን ሜትርና ሳንቲ ሜትር በመጠቀም መለካት ይቻላል፡፡

በሜትርና በሳንቲ ሜትር ለመለካት ሜትርና ማስመሪያ እንጠቀማለን፡፡

ሜትር
ማስመሪያ

የቡድን ስራ፡

1. የሂሳብ መፅሀፋችሁን በማስመሪያ ለኩ።
2. የመማሪያ ክፍላችሁን እና የመጫዎቻ መዳችሁን ሜትር በመጠቀም ለኩ።

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን ርዝመቶችን መደመርና መቀነስ

ምሳሌ፡

ሀ. 2 ሜትር + 3 ሜትር = 5 ሜትር

ለ. 25 ሳንቲ ሜትር + 32 ሳንቲ ሜትር = 57 ሳንቲ ሜትር

ሐ. 26 ሜትር - 12 ሜትር = 14 ሜትር

መ. 28 ሳንቲ ሜትር - 12 ሳንቲ ሜትር = 16 ሳንቲ ሜትር

መልመጃ 9.1

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የርዝመት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ. እርምጃ

ለ. ክንድ

ሐ. ስንዝር

ሠ ሜትር

ረ. ማስመሪያ

ሰ. ገመድ

2. የሚከተሉትን ርዝመቶች አስሉ፡፡

ሀ. 32 ሜትር + 23 ሜትር

ለ. 35 ሳንቲ ሜትር + 32 ሳንቲ ሜትር

ሐ. 76 ሜትር - 42 ሜትር

መ. 28 ሳንቲ ሜትር - 12 ሳንቲ ሜትር

3. የተቀመጣችሁበትን ዴስክ በክንዳችሁ ለኩ፡፡ ስንት ክንድ ሆነ?

4. አስኪርቢቶአችሁን በስንዝራችሁ ለኩ፡፡ ስንት ስንዝር ሆነ?

9.2 ርዝመትን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ ርዝመቶችን ማወዳደር፡፡

ተግባር፡

1. ከአምስቱ የእጃችሁ ጣቶች መካከል

ሀ. ረጅሙ የትኛው ነው?

ለ. አጭሩ የትኛው ነው?

2. ከሂሳብ መጽሃፋችሁ እና ከአማርኛ መጽሃፋችሁ የቱ ይረዝማል?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን ርዝመቶችን ማወዳደር

ምሳሌ፡

ሀ. 2 ሜትር $<$ 8 ሜትር

ለ. 58 ሜትር = 58 ሜትር

ሐ. 25 ሜትር > 4 ሜትር

መ. 56 ሳንቲ ሜትር < 96 ሳንቲ ሜትር

መልመጃ 9.2

1. ከሚከተሉትን ምስሎች ረጅም ወይም አጭር በማለት ለዩ፡፡

ሀ. ለ. 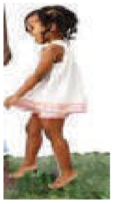

ሀ. ለ.

ሀ. ለ.

2.የሚከተሉትን ርዝመቶች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 9 ሜትር ---- 19 ሜትር

ለ. 98 ሜትር ---- 58 ሜትር

ሐ. 35 ሜትር ---- 35 ሜትር

መ. 96 ሳንቲ ሜትር -------- 86 ሳንቲ ሜትር

9.3 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

መጠነ ቁስን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪያዎች መለካት እና በኪሎ ግራም እና በግራም መለካት፡፡

የቡድን ስራ፡

1. አንድ ጆንያ ጤፍ ስንት ጆግ ይሆናል?
2. ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ የሆኑትን ቤተሰቦቻችሁን በመጠየቅ ክፍል ውስጥ ከጓደኞቻችሁ ጋር ተወያዩባቸው፡፡

አስተዉሉ፡

ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸዉ፡፡

1. ቁና
3. ጆንያ
2. ማስታጠቢያ
4. ጣሳ

በተጨማሪም መጠነ ቁስን ኪሎ ግራምና በግራም በመጠቀም መለካት ይቻላል፡፡ኪሎግራምና ግራምን ለመለካት ሚዛንን እንጠቀማለን፡፡

ሚዛን ወይም

የቡድን ስራ፡

ሀ. ሂሳብ መፅሃፋችሁን በሚዛን ለኩ፡፡ ስንት ኪሎ ግራም ሆነ?

ለ. የጀሚላ እናት በተለያዩ ቀናቶች 2 ኪሎ ግራምና 5 ኪሎ ግራም ስኳር ገዛች፡፡የጀሚላ እናት አጠቃላይ ስንት ኪሎ ግራም ስኳር ገዛች?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን መጠነቁስን መደመርና መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 2 ኪሎግራም + 3 ኪሎግራም = 5 ኪሎግራም

ለ. 25 ግራም + 32 ግራም = 57 ግራም

ሐ. 26 ኪሎግራም - 12 ኪሎግራም = 14 ኪሎግራም

መልመጃ 9.3

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የመጠነ ቁስ መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ።

ሀ. ጆንያ

ለ. ቁና

ሐ. ማስታጠቢያ

መ. ሚዛን

ሠ. ጣሳ

2. የሚከተሉትን መጠነ ቁሶች አስሉ።

ሀ. 12 ኪሎግራም + 3 ኪሎግራም

ለ. 36 ኪሎግራም - 12 ኪሎግራም

ሐ. 45 ግራም + 32 ግራም

መ. 48 ግራም - 32 ግራም

9.4 መጠነቁስን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት:

- የተለያዩ መጠነቁሶችን ማወዳደር፡፡

የቡድን ስራ:

1. ከሒሳብ መፅሃፋችሁ እና ከአማርኛ መፅሃፋችሁ የትኛው ነው የበለጠ መጠነ ቁስ ያለው ?
2. ከአንድ ኪሎግራም ስኳር እና ከሁለት ኪሎግራም ስኳር የትኛው ነው የበለጠ መጠነ ቁስ ያለው?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸውን መጠነቁስን ማወዳደር

ምሳሌ

ሀ. 12 ኪሎግራም > 3 ኪሎግራም

ለ. 25ግ ራም < 32 ግራም

ሐ. 12 ኪሎግራም = 12 ኪሎግራም

መ. 25 ግራም > 15 ግራም

መልመጃ 9.4

1. ከሚከተሉት ምስሎች ከ "ሀ" እና ከ "ለ" የትኛው የበለጠ መጠነ ቁስ አለው?

ሀ. ለ.

ሀ. ለ.

ሀ. ለ.

2. የሚከተሉትን መጠነ ቁሶች አወዳድሩ።

ሀ. 42 ኪሎግራም ___ 33 ኪሎግራም

ለ. 92 ኪሎግራም ___ 92 ኪሎግራም

ሐ. 65 ግራም ___ 32 ግራም

9.5 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት

ይዘትን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪዎች ኩባያ፣ ሲኒ እና በሊትርና በሚሊሊትር መለካት።

የቡድን ስራ፡

1. ውሃ በምን እንደሚለካ ቤተሰቦቻችሁን ጠይቁ።
2. ባህላዊ የይዘት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ገር ተወያዩበት።
3. አንድ ጀሪካን ውሀ ስንት ብርጭቆ ይሆናል?

ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

1. ኩባያ

2. የዉሀ ብርጭቆ

3. ማስታጠቢያ

4. ጀሪካን

5. ማሰሮ

በተጨማሪም ይዘትን በሊትርና በሚሊ ሊትር በመጠቀም መለካት ይቻላል።ሚሊ ሊትር ከሊትር ያንሳል።

ተመሳሳይ መደብ ያላቸዉን ይዘቶች መደመርና መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 12 ሊትር + 3 ሊትር = 15 ሊትር

ለ. 36 ሊትር - 12 ሊትር = 24 ሊትር

ሐ. 45 ሚሊ ሊትር + 32 ሚሊ ሊተር = 77 ሚሊ ሊትር

መልመጃ 9.5

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የይዘት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. ኩባያ

ለ የዉሀ ብርጭቆ

ሐ. ማስታጠቢያ

መ. የሻይ ብርጭቆ

ረ. ጀሪካን

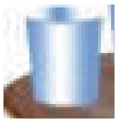

2. የሚከተሉትን ይዘቶች አስሉ፡፡

ሀ. 12 ሊትር + 13 ሊትር

ለ. 45 ሚሊ ሊትር + 22 ሚሊ ሊተር

ሐ. 26 ሊትር - 12 ሊትር

9.6 ይዘትን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ ይዘቶችን ማወዳደር፡

ተግባር

1. ከውሀ መጠጫ እና ከቡና መጠጫ የቱ ይበልጣል?

2. በመኖሪያ ቤታችሁ ካሉት የፈሳሽ መያዣዎች ሁሉ ትልቁ ምን ተብሎ ይጠራል?

3. ከአንድ ሊትር ውሀና ከአምስት ሊትር ውሀ የቱ ይመልጣል?

ተመሳሳይ መድብ ያላቸዉን ይዘቶች ማወዳደር

ምሳሌ፡ ሀ. 12 ሊትር > 3 ሊትር

ለ. 36 ሊትር = 36 ሊትር

ሐ. 45 ሚሊ ሊትር > 32 ሚሊ ሊትር

መልመጃ 9.6

1. ከሚከተሉትን ምስሎች የትኛው የበለጠ የይዘት መጠን ይይዛል?

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

2. የሚከተሉትን ይዘቶች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 22 ሊትር ___ 13 ሊትር

ለ. 35 ሚሊ ሊትር ___ 25 ሚሊ ሊተር

ሐ. 25 ሚሊ ሊትር ___ 32 ሚሊ ሊተር

መ. 26 ሊትር ___ 26 ሊትር

የምዕራፍ 9 ማጠቃለያ

- ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡ ስንዝር፣ ጫማ ፣ ክንድ ፣ገመድ እና እርምጃ
- ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡ ቁና፣ ማስታጠቢያ፣ጆንያ እና ጣሳ
- ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡

1. ኩባያ
2. ማስታጠቢያ
3. የውሀ ብርጭቆ
4. የቡና መጠጫ ስኒ
5. ጀሪካን
6. ማሰሮ

የምዕራፍ 9 የማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ባህላዊ መለኪዎች ከተክክለኛ ስማቸው ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. ጀሪካን

ለ. ኩባያ

መ. ክንድ

ሠ. ስንዝር

ረ. ጆንያ

2. የሚከተሉትን አስሉ ፡፡

ሀ. 32 ሊትር - 11 ሊትር   ሐ. 35 ግራም + 22 ግራም

ለ. 45 ሜትር + 22 ሜትር   መ. 35 ግራም - 12 ግራም

3. የሂሳብ መፅሃፋችሁ በስንዝራችሁ ሲለካ ቁመቱ ስንት ነው?

4. ከቡና መጠጫ ስኒ እና ከውሀ መጠጫ ብርጭቆ የትኛው የበለጠ ውሀ መያዝ ይችላል?

ምዕራፍ አስር

የኢትዮጵያ ገንዘብ

የመማር ውጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- የኢትዮጵያውን ሳንቲሞችና የብር ኖቶችን ትገነዘባላችሁ፡፡
- የኢትዮጵያን ብሮችና ሳንቲሞች ያላቸውን ዝምድና ትረዳላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በዚህ ምዕራፍ ስለ ኢትዮጵያ ገንዘቦች ሁለት ዋና ዋና እውቀቶችን ትማራላችሁ፡፡እነሱም የመጀመሪያው ቁጥሮችን ለተጨባጭ አገልግሎት ማዋል፣ ሁለተኛው ደግሞ በአካባቢያችሁ አገልግሎት እየሰጠ ያለ የገንዘብ ምንነትና አጠቃቀም ትማራላችሁ፡፡

10.1 የኢትዮጵያ ኖቶችና ሳንቲሞች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የኢትዮጵያን ሳንቲሞች እና ብሮች መገንዘብ፡፡

የቡድን ስራ፡ የኢትዮጵያ የብር ኖቶች ስም ዘርዝሩ፡፡

አስተዉሉ፡ አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉት የኢትዮጵያን ሳንቲሞች የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሁሉም ሳንቲሞች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸው፡፡

አንድ ሳንቲም	አምስት ሳንቲም	አስር ሳንቲም	ሃያ አምስት ሳንቲም	ሃምሳ ሳንቲም	አንድ ብር ሳንቲም

አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉ የኢትዮጵያን የብር ኖቶች የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሁሉም የብር ኖቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸው፡፡

አምስት ብር		
አስር ብር		
ሃምሳ ብር		
መቶ ብር		
ሁለት መቶ ብር		

መልመጃ 10.1

1. ሰንጠረዡን በምሳሌዉ መሰረት ሙሉ

ሀ.

የተሰጡት ሳንቲሞች	በባለ 1 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 5 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 10 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 25 ሳንቲም ምንዛሬ
50	50	10	5	2
25				
10				
5				

ለ.

የተሰጠዉ የብር ኖት	ምንዛሬ			
	በባለ 1 ብርኖት	በባለ 5 ብርኖት	በባለ 10 ብርኖት	በባለ 50 ብር ኖት
200	200	40	20	4
100				
50				
10				

2. የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

ሀ. አንድ ባለ 25 ሳንቲም በስንት በባለ 5 ሳንቲም ይመነዘራል?

ለ. አንድ ባለ 1 ብር ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም ይመነዘራል?

ሐ. አንድ ባለ 50 የብር ኖት በስንት በባለ 5 የብር ኖት ይመነዘራል?

መ. አንድ ባለ 200 የብር ኖት በስንት በባለ 50 የብር ኖት ይመነዘራል?

10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- በብርና በሳንቲሞች መካከል ያሉትን ዝምድናዎች መናገር።

የቡድን ስራ፡

1. ባለ 1 የብር ኖት በባለ ስንት የሃያ አምስት ሳንቲም ይመነዘራል?
2. ባለ 5 የብር ኖት በባለ ስንት የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል?

አስተዉሉ

የብር ኖቶች በሳንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ፡፡

ምሳሌ፡

ሀ.ባለ 1 የብር ሳንቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

መልመጃ 10.2

1. የሚከተለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

የብር ኖት	ባለ 10 ሳነቲም	ባለ 25 ሳንቲም	ባለ 50ሳንቲም	ባለ 1 ብር ሳንቲም
1				
5				
10				

ባለ 100 የብር ኖት ባለ ስንት በባለ 50 ብር ይመነዘራል

10.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት፡፡

የቡድን ስራ፡

የሳንቲምና የብር ኖት ሞደሎችን ከወረቀት ወይም ከሌላ በአካባቢያችሁ ከሚገኙ ቁሶች ስሩ፡፡

አስተዉሉ

የብር ኖትና ሳንቲሞችን ምክንያት በማድረግ የተለያዩ የቃላት ፕሮብሌሞች መስራት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡

ሀ. ባለ 1 የብር ሳንቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ምዕራፍ 10 ማጠቃለያ

➢ የኢትዮጵያ ሳንቲሞች፡

- ባለ አንድ ሳንቲም
- ባለ አምስት ሳንቲም
- ባለ አስር ሳንቲም
- ባለ ሃያ አምስት ሳንቲም
- ባለ አምሳ ሳንቲም
- ባለ አንድ ብር ሳንቲም

➢ የኢትዮጵያ የብር ኖቶች፡

- ባለ አምስት ብር ኖት
- ባለ አስር ብር ኖት
- ባለ አምሳ ብር ኖት
- ባለ መቶ ብር ኖት
- ባለ ሁለት መቶ ብር ኖት

➢ ሁሉም ሰንቲሞችና የብር ኖቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸዉ፡፡

➢ የብር ኖቶች በሳንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ፡፡

የምዕራፍ 10 ማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የብር ኖቶችና ሳንቲሞች ከትክክለኛ ምስላቸው ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. 5 ብር

ለ. 50 ብር

ሐ. ሁለት መቶ ብር

መ. 50 ሳንቲም

ሠ. የአንድ ብር ሳንቲም

ረ. 10 ሳንቲም

ሰ. 100 ብር

2. አንድ ባለ 50 ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም ይመነዘራል?
3. አንድ ባለ 100 ብር ኖት በስንት በባለ 10 ብር ኖት ይመነዘራል?
4. አንድ ባለ 200 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 10 የብር ኖት ይመነዘራል?

ምዕራፍ አስራ አንድ

የኢትዮጵያ ጊዜ

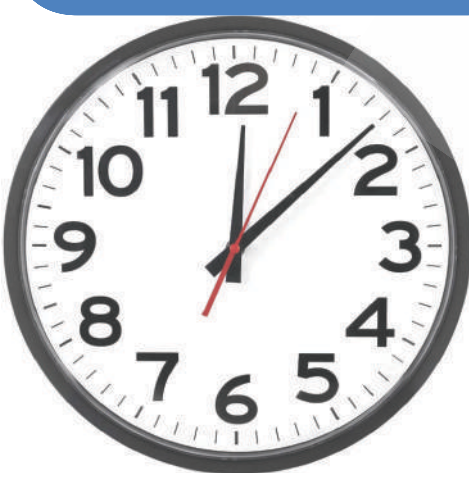

የመማር ውጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ጊዜን በሰኮንዶች፣ በደቂቃዎች እና በሰዓት ትናገራላችሁ፡፡
- የሳምንቱን ቀናት ስሞችን ትጠራላችሁ

መግቢያ፡

ጊዜ ለሰው ልጆች አስፈላጊ ከሆኑ ነገሮች አንዱ ነው፡፡ በዚህ ምዕራፍ ስለ ጊዜ ምንነት እና እንዴት መቁጠር ወይም መለካት እንዳለባችሁ ትማራላችሁ፡፡

11.1 የኢትዮጵያ ጊዜ አቆጣጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ጊዜን በሰኮንዶች፣በደቂቃዎች እና በሰአት መናገር፡፡

የቡድን ስራ፡

1. ወደ ትምህርት የምትመጡበትን ጊዜ ግለፁ፡፡
2. ፀሀይ የምትወጣበትና የምትጠልቅበት ጊዜ ተናገሩ፡፡
3. ፀሀይ ከወጣች በኂላ ያለው ጊዜ ምን ይባላል? ከጠለቀችስ በኂላ?

አስተዉሉ

1. አንድን ቀን ጠዋት፣ እኩለ ቀን፣ማታና ሌሊት ብለን መከፋፈል እንችላለን ፡፡
2. ፀሐይ ወጥታ፣ ጠልቃ ተመልሳ እስከምትወጣ ያለው የጊዜ ርዝምት አንድ ቀን ይባላል፡፡
3. አንድ ቀን 24 ሰዓት ነው፡፡
   አንድ ሰዓት 60 ደቂቃ ነው፡፡
   አንድሁም 1 ደቂቃ 60 ሴኮንድ ነው፡፡
4. ጊዜን የምንቆጥርበት የተለያዩ መቁጠሪያዎች አሉ፡፡
   ከዚህ በታች ያሉት የጊዜ መለኪያዎች ወይም መቁጠሪያዎች ናቸው፡፡

መልመጃ 11.1

1. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን የሰዓት ሞዴሎች ስንት ሰአት ከስንት ደቂቃ እና ሴኮንድ እንደሆኑ ፃፉ፡፡

ምሳሌ፡

9 ሰአት ከ 25 ሴኮንድ ያመለክታል፡፡

ከሰዓቱ ሞዴል እንደምትመለከቱት

አጭሩ ሰዓትን

መካከለኛው ደቂቃውን

ረጅሙ ደግሞ ሴኮንዱን ይነግረናል፡፡

ሀ. ለ. ሐ.

2. የመኝታ ጊዜአችሁንና የምሳ ሰዓታችሁን ግለፁ፡፡

11.2 የሳምንቱ ቀናት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የሳምንቱን ቀናት ስሞችን መጥራት፡፡

ተግባር፡ አንድ ሳምንት ስንት ቀን ሊሆን ይችላል

አስተዉሉ

አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት፡፡

የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸዉ ስም አላቸው፡፡ እነሱም

1. ሰኞ
2. ማክሰኞ
3. ረቡዕ
4. ሀሙስ
5. አርብ
6. ቅዳሜ
7. እሁድ

የቡድን ስራ፡

ሰኞ ማክሰኞ የተባለውን መዝሙር ዘምሩ፡፡

መልመጃ 11.2

1. አንድ ቀን ስንት ሰዓት ነው?
2. አንድ ሳምንት ስንት ቀናቶች ናቸው?
3. የጎደለውን ባዶ ቦታ ሙሉ

ሰኞ		ረቡዕ		አርብ		እሁድ

11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ባለ 1 ደረጃ ፕሮብሌሞችን ይሰራሉ

ተግባር፡ 2 ሳምንት ስንት ቀናቶች ይኖሩታል?

በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን እንደሚከተለው መፍታት ይቻላል፡፡

ምሳሌ 1፡ 3 ሳምንቶች ስንት ቀናቶች ይሆናል?

3 ሳምንቶች = 1 ሳምንት + 1 ሳምንት +1 ሳምንት ማለት ነው፡፡

1 ሳምንት = 7 ቀኖች ነው፡፡

ስለዚህ 3 ሳምንት = 7 + 7 + 7 = 21 ቀኖች ይሆናል፡፡

መልመጃ 11.3

1. 2 ቀኖች ስንት ሰዓት ይሆናል?
2. 4 ሳምንት ስንት ቀናቶች ይሆናል?
3. 3 ቀናት + ____ ቀናቶች = 7 ቀናቶች
4. 2 ሳምንት + 5 ሳምንት = ____ሳምንቶች
5. ሰኞ ፣ ማክሰኞ፣ ____ ፣ሀሙስ

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ

አንድን ቀን ጠዋት ፣ እኩለ ቀን ፣ ማታ እና ሌሊት በማለት መከፋፈል እንችላለን ፡፡

- አንድ ቀን 24 ሰዓት ነው፡፡
- አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት፡፡
- የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸው ስም አላቸው፡፡ እነሱም

1. ሰኞ
2. ማክሰኞ
3. ረቡዕ
4. ሀሙስ
5. አርብ
6. ቅዳሜ
7. እሁድ

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን የሰዓት ሞዴሎች አንብቡ፡፡

ሀ.

ለ.

ሐ.

2. ከሰኞ በመቀጠል የምናገኘው የሳምንት ቀን ማነው?
3. ከሀሙስ በፊት የምናገኘው የሳምንት ቀን ማነው?
4. ትምህርት ቤት የምትሄዱባቸውን ቀናቶች ዘርዝሩ፡፡
5. ትምህርት ቤት የማትሄዱባቸውን ቀናቶች ዘርዝሩ፡፡
6. 3 ቀናቶች ስንት ሰዓቶች ናቸው?
7. 4 ሳምንታት ስንት ቀናቶች ናቸው?